№ 83 | Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem | פרייז 20 גראשען | Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47 | דאנערשטאג, ה' ניסן תרפ"ז | 7 kwietnia 1927 r. | צוואנציגסטער יאהרגאנג.

פאר'ן ענדגילטיגען בעשלוס פון דער רעגירונג:

אמעריקאנער הלואה מיט נידריגע פראצענטער און א פארשטעהער אין ראט פון „באנק פאלסקי", אדער אנ'ענגלישע הלואה אהן א קאנטראל און מיט הויכע פראצענטער.

ווארשא, 6 אפריל (טעלעגראפיש) היינט זענען ווידער פארגעקומען די בעראטונגען פון דער רעגירונג וועגען דער אמעריקאנער הלואה. קיין שום אפיציעלע קאמוניקאטען אין דער שטעלונג פון דער רעגירונג, צו די בעדינגונגען פון די אמעריקאנער פינאנסיסטען זאלען אנגענומען ווערען אדער מען וועט אבווארפען, זענען נישט ארויסגעגעבען געווארען. ביז שפעט אין אוונט האט מען זיך געריכט אויף אזא אפיציעלען קאמוניקאט, אבער ביז 12 אזייגער איז דער קאמוניקאט נישט ערשינען.

„פאסט" האט נאר פאלגענדע אנ'אפיציעלע ערקלערונג פון פינאנץ־מיניסטער, אז ביז דער אפיציעלער קאמוניקאט וועט נישט ערשינען, וועט ער נישט געבען קיין שום ערקלערונגען, צו די ידיעות פון דער פרעסע און די סלאגנען, וואס האבען זיך פערשפרייט ארום דער הלואה, זענען אמת אדער נישט. טעלעפאנישער שטעלונג, אז זיי אזא לאגע נעהמען ארום פערשווייגען. אמאל איז אבער זיכער: דער ווירקליכער פאקט, וואס די רעגירונג רעכנט איצט ארויס, און דער פרעמיער פון דער מלוכה. אלע ארגאנען, ווי למשל, וועגען דער הויך פון דער הלואה און וועגען צינז־פוס זענען נאך ביז איצט נישט דעצידירט געווארען.

און דער לעצטער מיניסטער־ראט רעדט מען זיך אויך, אז איינע פון די חוץ־סבות, וואס די רעגירונג האט נאך נישט אנגענומען איז דאס, וואס די רעגירונג האט גלייכצייטיג בעקומען אנ'אפערטע פון ענגלישע פינאנסיסטען. דער אונטערשייד פון ביידע אפערטעס איז די, וואס די אמעריקאנער פינאנסיסטען שטעלען א בעדינג ארגאניזאציע זוויבער א פארשטעהער אין ראט פון „באנק פאלסקי" און די ענגלישע פינאנסיסטען ריקען נישט ארויס אזא פאדערונג. דערפאר פארלאנגען זיי אבער העכערע פראצענטער.

דאס זאל זיין איינע פון די סבות, וואס די רעגירונג האט זיך נאך ביז איצט נישט דעצידירט, וועלכע פון די צוויי אפערטען אנצונעמען, און וועלכע אבצוווארפען.

מיט א רעוואלווער אין האנד

האבען די פאשיסטען געפאדערט פון סמעטאנא'ען און וואלדעמאראס'ן אונטערצושרייבען דעם טויט־אורטייל אויף דעם סאציאליסט מלמד.

קאוונא, 6 אפריל (סב.) אין די קרייזען, וואס שטעהען נאהענט צו דער רעגירונג שטעלט מען פעסט, אז דער פאשיסטישער פולקאווניק פלעראוויציוס האט מיט א רעוואלווער אין דער האנד געצוואונגען דעם מלוכה־פרעזידענט סמעטאנא און דעם פרעמיער וואלדעמאראס אונטערצושרייבען דעם טויט־אורטייל אויף די דריי סאציאליסטען, פון וועלכע צוויי, די קריסטען האט מען בעגנעדיגט, דעם דריטען, דעם יודישען סאציאליסט מלמד, האט מען דערשאסען. דאס קריגס־מיניסטעריום האט ארויסגעגעבען אנ'אפיציעלען קאמוניקאט, אין וועלכען עס ווערט פעסטגעשטעלט, אז די דריי צום טויט־פארורטיילטע האבען געוואלט ארגאניזירען א גרויסע קאמוניסטישע ארגאניזאציע, צוגרייטען א בעוואפנטען אויפשטאנד מיט'ן צוועק ארויסצוווארפען די ביז איצטיגע לעגאלישע רעגירונג. לויט דעם דאזיגען אויפרוף זאל דעם 13. מערץ האבען פארגעקומען אין קאוונא א געהיימע בעראטונג פון קאמוניסטען און דארט זאלען די צום טויט־פארורטיילטע ארגאניזירט געווארען. דער אויפשטאנד האט געזאלט פארקומען דעם 14. און דעם 15. מערץ.

וואלדעמאראס דראהט מיט דעמיסיע.

קאוונא, 6 אפריל (סב.) די גרויסע מעשר־מיטלען פון דער ליטווישער רעגירונג האבען ארויסגערופען א געוואלדיגע אויפרעגונג ביי דער ליטווישער בעפעלקערונג. דער פרעמיער וואלדעמאראס דראהט, אז ער וועט זיך אבגעבען אין דעמיסיע אויב מען וועט נישט אננעמען זיין פלאן פון א פערשטארקטער קאמף מיט די פאלקס־סאציאליסטען און פארטייען. מען שמועסט נאך שטארק אז נאכדעם ווי וואלדעמאראס וועט אוועק פון דער רעגירונג, וועט אינגאנג קומען א מיליטערישע דיקטאטור.

ווייטערדיגע ארעסטען פון סאציאליסטען אין קאוונא.

קאוונא, 6 אפריל (א. ה.) נאכ'ן קאמפערט אויף די בערוהיגענדע קאמוניקאטען פון דער רעגירונג, קומען אלץ ווייטער פאר די ארעסטען צוליב דער פלומר'שטער פערשווערונג פון די סאציאל־דעמאקראטען. נעכטען זענען פארגעקומען מאסען־ארעסטען אויף דער פראווינץ און בעזונדערס אין שאוול, וואו עס האט זיך געפונען דער צ.ק. פון דער סאציאל־דעמאקראטישער פארטיי.

געהיימניספולע קאנפערענץ פון „פיאסט" אין דער געביידע פון סיים.

ווארשא, 6 אפריל (טעלעגראפיש) היינט, וואס איז נאך איינגעווען אנגעווען? די פיהרער פון די „פיאסטאוויצעס" האבען זיך היינט פארזאמעלט אין סיים און אבגעהאלטען דארט א געהיימע בעראטונג. וועגען וואס זיי האבען זיך בעראטען ווייסט מען נישט און זיי וועלען נישט געבען קיין ערקלערונגען. אין די סיים־קולוארען איז מען זיך משער, אז זיי האבען זיך בעראטען וועגען דער פינאנציעלער סיטואציע פון לאנד. מען דרינגט אָן דערפון, וואס צו דער קאנפערענץ זענען געקומען די אגיטאטארישע עקסאגאטיסטען פון דער „פיאסט"־גרופע". וואס זיי האבען בעשלאסען אויף דער קאנפערענץ וועט מען זיך ערשט מסתמא דערוויסען אין א פאר טעג ארום.

ארעסט פון געוו. קאנפידענט פאוולאווסקי

בעת ער האט געוואלט אנטלויפען קיין דאנציג.

ווארשא, 6 אפריל (טעלעגראפיש) אין בעוואוסט איז די טעג פארגעקומען אין ווארשא צום צווייטען מאל דער פראצעס פון געוועזענעם פאליציי־אגענט פאוולאווסקי, וועלכער האט ארויסגעגעבען דער קאמוניסטישער פארטיי א רשימה פון די קאנפידענטען. פאוולאווסקי איז געווען אויף דער פרייע אויף קויציע פון 5000 זל. דערוואהרנדיג זיך, אז דאס אפעלאציע־געריכט האט איהם פערגרעסערט די שטראף פון 1 יאהר אויף 5 יאהר שווערע תפיסה, האט פאוולאווסקי בעשלאסען צו אנטלויפען קיין אויסלאנד.

נעכטען אווענד איז ער ארויס פון זיין וואוינונג אויף זלאטא גאס און געגאנגען אויף סמאלנא 17, וואו עס וואוינט זיין כלה.

דארט האבען איהם פאליציי־אגענטען ארעסטירט. מען האט ביי איהם געפונען א באהן־בילעט קיין דאנציג און א קליינע האנד־וואליזע.

מודעה לאפרושי מאיסורא.

מיר דארפען אונזער חוב מפרסם זיין, אז מאשין־מצות געבאקען אין לאדז איז חמץ גמור, עס איז א שאנדע זיך מתחכח זיין מיט דעם פורץ, וואס האט נישט קיין ידיעה אין הוראה אדער שנה ופירש, ער וויל פערבלענדען מיט אויסרעכענען פיל אונבעוואוסטע אויסלענדישע רבנים וואס האבען מתיר געמאכט מאשין־מצות, עס איז בעוואוסט אז די גרויסע גאונים וצדיקים זצ"ל פון פוילען האבען געטאסרט דער אבני נזר איז מרעיש עולם, אפילו די אויסלענדישע מתירים איז בתנאי מיט שטרענגע השגחה, דא רעדען מיר פון לאדזער מאשין־מצות וואס איז לגמרי הפקר דאס איז חמץ נישט מצה, דער פורץ איז משגיח היי צו די השגחה, עס איז נישט מים שלנו, א מערע פון 10 פינט, אבגעפאלענע שטיקער טייג עס איז שוין חמץ מאכט מען נאכאמאל מערע אויף מצות, פיל דרעגנלין מצות ביי דעם היימען אויווען זאמען לאנג, די כלים ווערען נישט גערייניגט און נאך פיל מכשולים ע"פ דין איז דאס חמץ, ער קען האבען השגחה אויף זאפער און לאגיק אבער נישט אויף כשרות, א וואונדער אויף די וואס האבען בעצאהוונגען די גבאים צו געבען א פאלשע הכחשה, און שרייבען ער איז 15 יאהר רב אלע וויסען 15 יאהר איז ער שוין אויס רב, ער האט קיין חזקת רבנות די גמינע האט איהם נישט אנערקענט אפילו פאר נישט שטאטישע דיין און גייערס ראיאן וויל ביי איהם נישט פרעגען קיין שאלות. יודען לאזט אייך נישט פון מסיתים ומדיחים וואס איהר האבען א כשרן פסח. גלייכצייטיג איז מען מפרסם א בריף פון קוטנער רב די צוקערפאבריק סטרזעלצע איז נישט געכשרט און מוחרים געווארען, פערקויפען דעם צוקער אלס פסחדיגען צוקער.

ועד הרבנים עם ועד הכשרות.

שטרענגע אזהרה.

מיר זענען שטרענג מזהיר אלע יודען בכלל און געגזלערס בפרט מזאל נישט שעכטען ביי קיין ווינקעל־שוחטים און נישט פאלודניאוא 23, ע"פ דין איז דאס נישט קיין שוחטים נור דורסים זייער שחיטה איז נבלה וטרפה און א שאלה אויף די כלים, יעדער יוד ברויך מיט אלע כחות צו פערמיידען די הוצאתדיגע פרצות וואס ברעכט אונטער די יסוד הדת, די גמרא זאגט כל שלא הגיע להוראה ומורה עליו נאמר כי רבים חללים הפילו ווער עס איז נישט ראוי אלס מורה הוראה און מישט זיך אין הוראות תרבעט פיל נפשות ר"ל, דעריבער דארף מען פאלגען דעם רבינאט און נישט זיך לאזען פארדען נבשל ווערען אין מאכלות אסורות, וועלכער געגזלער עס וועט ח"ו עובר זיין וועט מען איהם אסר'ן ביי איהם צו קויפען אלס כשר פלייש.

ועד הרבנים עם ועד הכשרות
דפה לאדז.

איינלאדונג.

צו די קאנפערענץ פון די 7 אייגנהייטליכע „גמילת חסדים" קאסעס פון לאדז, וועלכע קומט פאר זונטאג, ד. 10/4 1927 אין פעראיינס־לאקאל „גמילת חסדים" ביי דעם „גרינעם מארק 7 № פיעטקאוויק 7 אווענד, ווערען אלע נאך עקזיסטירענדע „גמילת חסדים" קאסעס פון לאדז, הערצליכסט איינגעלאדענט מיט דעם נעהמען דרך־ארץ

1) I-טע געגענזייטיגער הילפס־פעראיין „גמי"ת חסדים" ביי דעם גרינעם מארק 7
2) לאדזער יודישער הילפס־פעראיין צום אויסבארגען אהן פראצענטיגע הלואות „גמילת חסדים", גלוגובא 62.
3) לאדזער יוד. הילפס־פעראיין „גמילת חסדים", פיעטריקאווער 6.
4) " " " " " פאנסקא 58.
5) " " " " " „הכנסת כלה" ו גמילת חסדים", וואלבארסקא 20.
6) " " " " " „גמילת חס. ים", ש־ערדניא 46.
7) " " " " " בערקא יאסעלעוויטשא 20.

אכטונג!

דערמיט מאכען מיר אויפמערקזאם, אז די

1000 אומזיסטע בילעטען אויף שוויץ־בעדער,

וועלכע ה' אפענבאך האט געשאנקען, וועלען פערטיילט ווערען אין דער אדמיניסטראציע פון „לאדזער טאגעבלאט" פיעטריקאווער 16 היינט, דאנערשטאג ביז דעם 11־טען אפריל איינשליסליך פון 10 פריה ביז 6 אווענד אהן אונטערברעכונג.

בעמ.: די בילעטען אויף די שוויץ־בעדער זענען גילטיג אויף דינסטאג ד. 12. ד. ח. יעדער איין זיין בעסטימטע שעה.

אדמיניסטראציע פון „לאדזער טאגעבלאט".

מארגען, פרייטאג, וועט

„לאדזער טאגעבלאט"

ווידער זיין די סענסאציע אויפ'ן יודישען צייטונגס־מארק.

▼▲▼

די פרייטאג־נומער פון „לאדזער טאגעבלאט" ערשיינט הייגטיגע וואך אין

14 זייטען

און וועט ברענגען א ים פון בעסטען און שענסטען אויפ'ן געביט פון פובליציסטיק, בעלעטריסטיק, פעליעטאנען און הומאר, געשריבען פון די בעסטע יודישע שרייבער.

צווישען אנד. וועט דער בעריהמטער יודישער ארטיסט

יוליוס אדלער

וועמער זיך טיילען מיט די לעזער פון „לאדזער טאגעבלאט" מיט זיינע איינדרוקען פון דער רייזע קיין בוענאס איירעס אין זיינע, מיט פיל הומאר געשריבענע פעליעטאנען

„פון לאדז ביז צו דער שיף",

וואס יעדער וועט לעזען מיט'ן גרעסטען אינטערעס.

▼▲▼

די פרייטאג־נומערן פון „לאדזער טאגעבלאט", וואס האבען זיך קונה שם געווען, מיט זייער אינטערעסאנטען, אנציהענדען אינהאלט, געהען זיך פארגענדער אין א זעהר גרויסע צאהל עקזעמפלארען און זענען דערום דער

בעסטער פלאץ פאר אנאנסען.

פערגעסט נישט אויפצוגעבען אייערע אנאנסען. — וואס פריהער איהר וועט זיי אויפגעבען, אלץ שענער און בעשמאקפולער וועלען זיי ווערען אויסגעפיהרט.

Dr. med. Braun

ספעציאל־ארצט פאר הויט־און וענערישע קראנקהייטען און מענער שוואכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ־ליכט (האר־אויספאל)
23 פאלודניאווא 23
טעל. 40-26
נעהמט אן פון 9—11 און פון 5—8 ד. אווענט

Dr. H. Rakowski

אינערליכע קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען פון זאוואדזקא 25 אויף
זאוואדזקא 8 פר. 1 שטאק, טעל. 37-34.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערען, נאז, האלז און לונגען־קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינאווסקא 9 טעלעפ. 27-81
ספעציעלער קורס פאר שטאמלער.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7.
נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאכמ.
8016

אנ'אמת'ער עונג יו"ט!

בעסטע מאשין־מצות פון לאדז.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג, אז אין אונזער

היגיענישע־מעכאנישער

מצה־בעקעריי

פאנסקא 91

וועלכע געפינט זיך אין לאדז אויף דער אבטו"ק גייערס ראיאן, און שטעהט אונטער פערזענליכע השגחה פון יאנאווער רב הרה"ג ש"י וואפנער, בעקומט מען צו זעהר מעסיגע פרייזען אין די אונטען אנגעגעבענע

פערקויפס־שטעלען:

1) מ. יעלין, פיעטריקאווער 24; חיינקראנץ, פיעטריקאווער 108; וו. מינגערהוט קיליגסקא 55; מ. קופערמינץ, סקלאדאווא 14; לעיבעל, צעגעלניאנא 43; ראזענבלום, צעגעלניאנא 7; לעווין, צעגעלניאנא 71; מ. קופערמינץ, 6 שערפיען 46 און 23; פרושיצקי, 6 שערפיען 27; גילינאווימש, 6 שערפיען 13; וואלבערג, אנדזשעיא 46; פילמאן, אנדזשעיא 14, מאנעלאוש, אנדזשעיא 11; מ. דרוקער, לוציא 15; וואסמאן, טראוגוטא 16; קאאפ. „האמער", זגערזשער 15 און פיליעס; קאאפ. „אונזער בעקעריי", פאלודניאווא 11 און פיליעס.

מיט אכטונג: די בעקאנטע בעקערס פון

עזרה זעליגמאן, יעלין עט קאמפ. פאנסקא 91.

טעל. 41-08 | כשר לחג הפסח! | טעל. 41-08

כשר לחג הפסח! | אנ'אמת'ער עונג יו"ט!

כינעזער פערנומען סאָוויעטישע אַמבּאַסאַדע אין פּעקין און אַרעסטירט דעם סאָוויעטישן שאַרזש ד'אַפער.

אַרעסט זאָל האָבּן געשעהן אויפ'ן פערלאַנג פון די אייראָפּעאישע פאַרשטעהער.

בּערלין, 6 אַפּריל (פּאַט) די דײַטשע־אַגענטור מעלדעט, אַז ראַט מיליטער פון גען. טשאַנג טסאָ־לין האָט פערנומען די געבּיידע פון דער סאָוויעטישער אַמבּאַסאַדע אין פּעקין.

די דײַטשע טעלעגראַפען־אַגענטור האָט נאָך קיין בּעשטעטיגונג פון דער ראַזנגער ידיעה נישט בּעקומען. אַלע צײַטונגען דרוקן אויס זייער בּעוואונדערונג צוליב די פּאָלמאַכטן, וואָס דער דיפּלאָמאַטישער קאָרפּוס האָט געגעבּן דעם מיליטער פון גען. טשאַנג. די צײַטונגען שטעלן פעסט, אַז דער דײַטשער באַמבאַסאַדער האָט די דאָזיגע פּאָלמאַכטן נישט אונטערגעשריבּן.

„פאָרווערטס" ערקלערט, אויב די אויבּנדערמאָנטע ידיעה וועט זיך בּעשטעטיגן, וועט דאָס זיין איינער פון די גרעסטע סקאַנדאַלען פון דער אייראָפּעאישער פּאָליטיק אויפ'ן ווייטן מזרח.

די סאָוויעטישע רעגירונג וואָלט מיט אַזא שריט פּראָוואָצירט געוואָרען און דאָס וואָלט געקענט דערפיהרען צו אַ'ן אָפענער מלחמה צווישן די סאָוויעטן און די מלוכות פון מערב־אייראָפּע.

בּערלין, 6 אַפּריל (אַטע) עס איז אָנגעקומען אַ ידיעה, אַז אויפ'ן פערלאַנג פון דיפּלאָמאַטישן קאָרפּוס האָט די כינעזישע מאַכט אַרעסטירט דעם סאָוויעטישן שאַרזשע ד'אַפער אין פּעקין.

פראַנקרייך זאָל אַנערקענען די קאַנטאָנער רעגירונג

פאָדערן די פראַנצויזישע קאָמוניסטען.

פּאַריז, 6 אַפּריל (א.ט.) אויף דער היינטיגער זיצונג פון פראַנצויזישן פּאַרלאַמענט האָבן די קאָמוניסטישע דעפּוטאַטן געפאָדערט, אַז די פראַנצויזישע רעגירונג זאָל אַנערקענען די קאַנטאָנער רעגירונג, און, אַז פראַנקרייך זאָל אָפּרופן פון אוהרען פּראָוויזאָריום אין כינא.

בּריאַן האָט פאָרגעלעגט אָפּצולעגן די דיסקוסיע איבּער דעם ענין.

קלאַנגען, אַז קעניג פערדינאַנד איז געשטאָרבּען

נאָר מען האַלט דאָס אין אַ שטרענגער געהיימניס.

בּוקאַרעשט, 6 אַפּריל (א. ו.) דער היינטיגער אָפיציעלער בּולעטין מעלדעט, אַז דער געזונט־צושטאַנד פון קעניג פערדינאַנד איז זעהר אַ געפעהרליכער. דער קעניג געפינט זיך שוין 36 שעה אין אַ בּעוואוסטלאָזן צושטאַנד און די גאַנצע צייט נעמט ער נישט אַראָב קיין נאַהרונג. זיין לעבּן ווערט אויפגעהאַלטן מיט קינסטליכע איינשפּריצונגען.

אין שטאָט האָבן זיך פערשפּרייט שטאַרקע קלאַנגען, אַז דער קעניג איז שוין געשטאָרבּען נאָר מען האַלט עס בּסוד. דאָס האָט נאָך מעהר פערגרעסערט די בּעאונרוהיגונג און די אויפרעגונג פון דער בּעפעלקערונג.

גען. אַווערעסקי וויל ווערען דיקטאַטאָר פון רומעניען.

לאָנדאָן, 6 אַפּריל (א. ו.) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער לאַנגער אַגאָניע פון קעניג פערדינאַנד, האָט זיך די גאַנצע פּרעסע אַרויסגעזאָגט זעהר פעסימיסטיש וועגן דער סיטואַציע אין רומעניען.

„דיילי עקספּרעס" גיט איבּער, אַז עס זעהען נישט די מיניסטעריעלע מקומות, אַז נאָכ'ן קעניג'ס טויט וועט דער פּרעמיער אַווערעסקי דורכפיהרען אַ מלוכה־איבּערקעריניש און ערקלערן זיך אַלס דיקטאַטאָר.

דעם קעניג איז בּעסער, דאָס לאַנד איז רוהיג

אַזוי מעלדען די אָפיציעלע רומענישע קאָמוניקאַטען.

געמעלדעט אונזער האָבּן מיר בּעקומען צוגעשיקט פאָלגענדען קאָמוניקאַט פון „אַטאָ":

דער פּוילישער קאָמוניקאַט פון דער פּויליש־רומענישער פּרעסע פערשפּרייטונג, מעלדעט, אַז צוליב דעם, וואָס אין די לעצטע טעג בּעווייזן זיך אין דער פּרעסע פערשידענע אַלאַרמירענדע ידיעות וועגן געזונד־צושטאַנד פון קעניג פערדינאַנד און וועגן דער אינערליכער פּאָליטישער לאַגע, וואָס ווערט דורך דעם געשאַפען אין רומעניען, מעלדעט דער קאָמוניקאַט, אַז ער האָט דערהאַלטען ידיעות פון די קאָמפּעטענטע רומענישע קרייזן, אַז דער קעניג לײַדט בּלויז אויף אַ פאַראינפעקצירטער גריפּע און עס איז גאָר נישט וואָס צו שרעקן וועגן זיין געזונד־צושטאַנד ווי אויך אַז אין לאַנד הערשט אַ גאַנץ רוהיגע שטימונג און מען האָט דערווייל נישט בּעמערקט קיין שום פערזוכן צו בּעוואַפנטע אויפשטאַנדן צו בּעוועגען די בּעפעלקערונג. עס איז אויך נישט אמת, אַז דער קראָנפּרינץ זאָל קומען קיין רומעניען.

בּלוטיגע אַנטי־יודישע עקסצעסן אין האָמעל.

עטליכע יודען זענען דערהרג'עט געוואָרען.

מאָסקווא, 6 אַפּריל (א.וו.) פון האָמעל מעלדעט מען, אַז דאָרט און אין די אַרומיגע שטעטלעך זענען פאָרגעקומען שווערע עקסצעסן געגען יודען. אין די עקסצעסן זאָל זיך אויך האָבּן בּעטייליגט די קאָמוניסטישע יוגנט. עטליכע יודען זענען דערהרג'עט געוואָרען. פערוואונדעטע זענען דאָ זעהר אַ סך.

צום. פון רעדאַקציע. צו דער דאָזיגער ידיעה דאַרף מען זיך בּעציהען מיט דער גרעסטער פאָרזיכטיגקייט. די יודישע טעלעגראַפען־אַגענטור, וועלכע פּובּליצירט אַלע געשעהענישן אין יודישן לעבען, האָט אונז נאָך וועגן דעם נישט מיטגעטיילט, אויך די פּוילישע טעלעגראַפען־אַגענטור ווייס פון אַזעלכע עקסצעסן נישט צו דערצעהלען. פערשטעהט זיך, אַז די גאַנצע ידיעה בּרענגען מיר אויף דער פעראַנטוואָרטליכקייט פון דער מזרח־אַגענטור.

גרויסע קאָנפערענץ איז אינערן־מיניסטעריום מיט די פאַרשטעהער פון יודישע פּאַרטייען

וועגען צוואַנגס־זונטאָג־רוה.

וואַרשא, 6 אַפּריל (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דאָס אינערן־מיניסטעריום האָט צונויפגערופן אַ קאָנפערענץ מיט'ן קאָמיטעט פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטן און די פאַרשטעהער פון פערשידענע יודישע פּאַרטייען. אין דער קאָנפערענץ האָבן זיך בּעטייליגט דעפּ. לעווענהערץ, וואָשיצקי, סאָמ (געוו. פאַרזיצער פון קאָמיטעט פון נאַציאָנאַלע מינדערהייטן), (פון בּילדונגס־מיניסטעריום), שעף רעפערענט פון דער רעגירונג, פערשטעהער פון האַנדעלס־מיניסטעריום און די דעפּוטאַטן: האַרטגלאַס, ווישליצקי, פּראָקעשעהיים, פערטרעטער פון די יודישע האַנדווערקער און אַרבּייטער ראָסנער, אַלטער, אַקרענט א.א.

דער צוועק פון דער קאָנפערענץ איז געווען, צו אינפאָרמירן די רעגירונג מכח די יודישע בּאַמיהונגען וועגן ענדערן די בּעשטימונגען איבּער דער צוואַנגס־זונטאָג־רוה.

די פאַרשטעהער פון דער רעגירונג האָבן געפאָדערט, צו ווילען די יודען עטליכע שעה צו קענען האַנדלען אין שבת אָוונט, אָדער עטליכע שעה זונטאָג.

דעפּ. ווישליצקי האָט דערויף געענטפערט, אַז עס איז וויכטיג, אַז שבת־צונאַכטס וועט קיין שום בּעגרענעצונג נישט האָבּן, ער לייגט דערויף פאָר, אַז די רעגירונג זאָל ערלויבן יודען צו האַנדלען זונטאָג פון 8—10 און פון 12—3.

ה' אַלטער פון „בּונד", האָט ערקלערט אַז ער איז פאַר אַ פולער אַרבּייטס־רוה פון מנוחה.

ה' אַקרענט (פּאָעלי־ציון, לינקע) איז געווען געגען ערלויבן צו האַנדלען אין זונטאָג, ווייל דאָס איז געגען די אינטערעסען פון אינטערנאַציאָנאַלען פּראָלעטאַריאַט.

ה' פּראָקעשעהיים שטיצט אונטער ווישליצקי'ס פאָרשלאַג און געהט נאָך ווייטער אין דער פאָדערונג צו מעגען האַנדלען זונטאָג פון 8 בּיז 10 און פון 12 בּיז 6.

אויך האַרטגלאַס שטיצט אונטער ווישליצקי'ס שטאַנדפּונקט און עקספּערט מיט שאַרפע ווערטער אויף דער שווערער לאַגע פון די יודען.

די קאָנפערענץ האָט געדויערט עטליכע שעה, די רעגירונג האָט בּלויז אויסגעהערט די פאַרשידענע שטאַנדפּונקטן.

פעראיין פון „רעוואָלוציאָנערע יודישע שרייבּער" אין אוקראַינא.

מאָסקווא, 6 אַפּריל (מעלער.) דורך יט"א) די יודישע שרייבּער אין קיעוו האָבן אָנגעהאַלטן אַ גרינדונגס־פערזאַמלונג פון'ם פעראיין פון „רעוואָלוציאָנערע יודישע שרייבּער". דער ציל פון פעראיין וועט זיין, צו בּעקאַנט מאַכן די בּרייטע יודישע מאַסען מיט די דערגרייכונגען פון דער יודישער ליטעראַטור אין אוקראַינא. אין דער צענטראַלער פערוואַלטונג זענען אַריין האָפשטיין, פעפער א. א.

יודישער אַרטיסטען־פעראיין אין פּוילען — מיטגליד פון אינטערנאַצ. אַרטיסטען־פעראיין.

וואַרשא, 6 אַפּריל (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער יודישער אַרטיסטען־פעראיין אין פּוילען האָט ערהאַלטען אַ מיטטיילונג, אַז ער איז אָנגענומען געוואָרען אַלס מיטגליד אין'ם אינטערנאַציאָנאַלען אַרטיסטען־פעראַבּאַנד, וואָס נעמט אַרום 19 לענדער, דערונטער פראַנקרייך, דייטשלאַנד, אַמעריקא א. א.

בּלוטיגע וואַהלען אין טשיקאַגא.

אויפגעריסענע 2 בּאָמבּעס. — 9 פּערזאָן פערוואונדעט געוואָרען. — קאָנפיסקירט טויזענדער רעוואָלווערן און בּיקסען. — דערשאָסען דעם אָנפיהרער פון דער רעוואָלוציאָנערער פּאַרטיי.

טשיקאַגא, 6 אַפּריל (פּאַט) „ניו־יאָרק העראַלד" מעלדעט, אַז נאָך קוקענדיג אויף די ווייטגעהענדע פאָרזיכטס־מיטלען, וואָס זענען אָנגענומען געוואָרען אין טאָג פון די וואַהלען אויף אַ שטאָט־פּרעזידענט, איז דאָך פאָרגעקומען גאַנץ ערנסטע צוזאַמענשטויסען. עס האָבן אויפגעריסען 2 בּאָמבּעס. 9 פּערזאָן זענען פערוואונדעט געוואָרען. די גאַנצע נאַציאָנאַלע גוואַרדיע איז מאָבּיליזירט געוואָרען. אין די לאָקאַלען פון די פאָרשיידענע קלובּען האָט די פּאָליציי קאָנפיסקירט טויזענדער רעוואָלווערן און בּיקסען. דער אָנפיהרער פון די פערשוואָרער וויסקאָנטי דולקי איז דערשאָסען געוואָרען פון דער פּאָליציי.

געשלאָסען די קאָנפערענץ פון „היאַס", „עמיגדירעקט", „איקא".

פּאַריז, 6 אַפּריל (יט"א) דאָ איז געשלאָסען געוואָרען די קאָנפערענץ פון „היאַס", „איקא", „עמיגדירעקט". אַלס פאָרזיצענדער פון ראַט איז אויסגעוועהלט דזשעמס סיימאָן, אַלס פאָרזיצענדער פון עקזעקוטיוו דער דייטשער פּאַרלאַמענט אַסקאַר קאַהן. די זיצונג פון ראַט וועט פאָרקומען אין מאַי אין בּערלין.

שטאָט־ראַט־וואַהלען אין יפו.

יפו, 6 אַפּריל (יט"א) דער וואַהל־קאָמיטעט האָט פערעפענטליכט די וואַהל־ליסטען צו די שטאָט־ראַט וואַהלען. אויף דער ליסטע פיגורירען 1684 מוסולמענער, 554 קריסטען און 475 יודען.

רעגירונג גיט 25,000 זל. צו בּויען אַ געזונדהייטס־היים פאַר יודישע אַקאַדעמיקער.

וואַרשא, 6 אַפּריל (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דאָס געזונדהייטס־דעפּאַרטאַמענט פון אינערן־מיניסטעריום האָט אַסיגנירט 25 טויזענד זל. פאַר'ן צוועק צו בּויען אַ געזונדהייטס־היים פאַר יודישע אַקאַדעמיקער.

פּאָליציי־אַפּטיילונג אויף וואַגאָנען, וואָס פיהרען פּאָסט־פּעקלעך און בּאַגאַזש.

צוליב דעם, וואָס פון די בּאַהנען געהען פערלוירען זאַכען, וועט אויף יעדען וואַגאָן, וואָס פיהרט איבּער פּעקלעך פון דער פּאָסט און בּאַגאַזש, געפינען זיך אַ פּאָליציי־אַבּטיילונג, וועלכע וועט זיין פעראַנטוואָרטליך פאַר די זאַכען.

דער קוטנער רב אין לאָדז.

דינסטאָג, דעם 26 ר. ח. קומט קיין לאָדז דער קוטנער רב [illegible] הרב מרגנש פון קוטנא.

דער רב האָט זיך געשטעלט אַ ציל צו אָרגאַניזירן די „שיעורי ערב" אויף למודי קודש פאַר בּעלי מלאכה'ס. ער וועט האַלטען אין לאָדז אַ פערזאַמלונג א. ה. ט.: „צי איז די תורה נעגען די אינטערעסען פון יודישן אַרבּייטער?"

„די בּרידער קאַראַמאַזאָוו"— אַ פאָרשטעלונג, וואָס מען דאַרף זעהן.

היינט שפּילט דער „ווילנער" צום לעצטען מאָל „די בּרידער קאַראַמאַזאָוו" פון דאָסטאָיעווסקי—די אויסגעצייכענטע דראַמאַטיזאַציע פון דעם מייסטערווערק, וואָס איז אויפגענומען געוואָרען פון אונזער עולם מיט דער גרעסטער בּעגייסטערונג. די ראָלע פון ישראל מעאַטשער־ליבּהאָבּער איז אַ חוב פון יעדען צו זעהן. שבת פיהרט „ווילנער" אויף „וועלף" פון ראָמען ראָלאַן.

די דאָזיגע אויפפיהרונג געהערט צו די שענסטע פון „ווילנער". שבת בּייטאָג מאַל די פּרעהליכע קאָמעדיע פון דוד פּינסקי: „דער אוצר".

פּרייטאָג גאַסטראָלירט דער „ווילנער" אין פּאַבּיאַניץ.

טעאַטער „סקאַלאַ"
צעגעלניאַנא 18.

גאַסטשפּילן פון וואַרש. יודישן קונסט־טעאַטער ו. י. ק. ט.

אונטער דער לייטונג פון
אידאַ קאַמינסקאַ און זיגמונד טורקאָוו
די לעצטע פאָרשטעלונגען!

היינט, דאָנערשטאָג, דעם 7. אַפּריל 8.30 אָוונט צו בּיליגע פּרייזען פון 1 בּיז 3 זל., צום לעצטען מאָל
די בּרידער קאַראַמאַזאָוו
דראַמע אין 3 אַקטען 10 בּילדער פון דאָסטאָיעווסקי, אינסצען. פון אידאַ קאַמינסקאַ.

שבת, ד. 9. אַפּריל ד. י. 3.30 נאָכמ. צו בּיליגע פּרייזען פון 1 בּיז 3 זל.
דער אוצר
קאָמעדיע אין 3 אַקטען פון ד. פּינסקי.

זונטאָג, ד. 10. אַפּריל 8.30 אָוונט
וועלף
דראַמע אין 3 אַקטען פון ר. ראָלאַן
יודיש: יצחק טורקאָוו.

שבת, ד. 9. אַפּריל ד. י. 8.30 אָוונט
פּרעמיערע!
וועלף
דראַמע אין 3 אַקטען פון ר. ראָלאַן
יודיש: יצחק טורקאָוו.

מאָנטאָג, ד. 11. אַפּריל 8.30 אָוו.
לעצטע געזעגענונגס־פאָרשט.
די ראָמאַנטישע נאַכט
קאָמעדיע אין 3 אַקט. פון האַנס באַכוויץ.

אַכטונג פּאַבּיאַניץ!
פרייטאָג, ד. 8. אַפּריל נאָר איין פאָרשטעלונג פון ו. י. ק. ט.
ווען דער טייוועל לאַכט...

אַנסאַמבּל לויט א"ב: פרויען: אַלטבּוים טאַניע, קאַמינסקאַ אידאַ, ראַפּעל מאַרים. הערען: גרודבּערג יצחק, דעמב אַדם, הירשפעלד זלמן, טורקאָוו זיגמונד, מאַנדעלבּליט יעקב, זעלבּאַן מאיר, מאַקסימאָוו מ., עפּשטיין בּנימין.
אָנהויב פון די פאָרשטעלונגען פּינקטליך האַלב 9 אָוונט.
די קליינע צאָהל איבּערגעבּליבּענע בּילעטען צו בּעקומען אין קאַסע פון „סקאַלאַ".
אַדמיניסטר. מ. מאַקסימאָוו.

דער גרויסער בּאַנקעט לכבוד ד"ר ווייצמאַן אין ניו־יאָרק.

ד"ר ווייצמאַן און לואי מאַרשאַל וועגען דער אַרבּייט פאַר ארץ־ישראל.

ניו־יאָרק. (י. ט. א.) מיר האָבּען שוין טעלעגראַפיש מיטגעטיילט וועגען דעם גרויסען בּאַנקעט לכבוד דר. ווייצמאַן און לואי מאַרשאַל. איצט בּרענגען מיר אַן אויספיהרליכען בּעריכט.

איבּער זעקס הונדערט געסט זענען געווען אויפ'ן בּאַנקעט, וואָס איז איינגעאָרדנעט געוואָרען פאַר דר. חיים ווייצמאַן און לואי מאַרשאַל, לכבוד דעם אָבּמאַך, וואָס איז צווישען זיי געשלאָסען געוואָרען וועגען בּשותפות'דיגער אַרבּייט פאַר ארץ־ישראל. ווען דער טאָאַסט־מייסטער האָט פאָרגעשטעלט דר. ווייצמאַן האָט דער גאַנצער עולם זיך אויפגעשטעלט און איהם לאַנג אַפּלאָדירט.

דר. ווייצמאַן האָט אָנגעהויבּען זיין רעדע מיט אַ קורצען איבּערבּליק איבּער די אומשטענדען, וואָס האָבּען געפיהרט צו דער בּאַלפור־דעקלאַראַציע, צום מאַנדאַט אויף ארץ־ישראל, און צו דער יודישער אַגענץ פאַר ארץ־ישראל. די יודישע אחדות אין דער פאָרם פון אַן אַלל־יודישער אַגענץ פאַר ארץ־ישראל, ווערט רעאַליזירט און וועט אין דער נאָהענטער צוקונפט זיין אַ פול־פערווירקליכטער פאַקט. דאָס איז נישט דערפאַר ווייל די ציוניסטען זענען מיד אָדער דערוואַרטען, אַז אַנדערע זאָלען פון זייערע שולטערן אָפּנעמען די משא. די ציוניסטען וועלען ווייטער טראָגען די משא. מיר ווילען בּלויז, אַז די אַנדערע טיילען פון יודענטום זאָלען טון זייער חלק אַרבּייט פאַר ארץ־ישראל, כדי דאָס לאַנד זאָל קענען שנעלער אויפגעבּויט ווערען און אַנטוויקעלט ווערען און אויף בּרייטערע און פעסטערע יסודות.

דר. ווייצמאַן האָט דערצעהלט, וואָס עס איז אויפגעטון געוואָרען אין ארץ־ישראל אין די לעצטע 7 יאָהר. ער האָט אויך דערמאָנט די אויסערגעוועהנליכע שוועריגקייטן, וואָס די ציוניסטען האָבּען געהאַט אין זייער אַרבּייט, דאַרפענדיג זיך היטען אויף יעדען טריט און שריט נישט אָנצוריהרען די רעכט אָדער געפיהלען פון די אַנדערע איינוואוינער פון לאַנד. אָבּער, האָט ער פערזיכערט, מיר האָבּען געצייגט דער וועלט, אַז מיר קענען בּויען ארץ־ישראל. מיר דאַרפען צוגרייטען אַ פּראָגראַם פון אַרבּייט וואָס קען דורכגעפיהרט ווערען אַז ארץ־ישראל זאָל אין דער צוקונפט נישט דאַרפען מעהר דורכמאַכען אַזאַ קריזיס ווי זי מאַכט איצט דורך.

„מיר האָבּען שוין גענוג געלערנט פון אונזער אַרבּייט אין די לעצטע עטליכע יאָהר און האָבּען שוין גענוג ערפאַהרונג". רעדענדיג וועגען דער קאָמיסיע, וואָס מען פּלאַנט צו שיקען קיין ארץ־ישראל אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם אָבּמאַך, האָט דר. ווייצמאַן ערקלערט אַז איהר אַרבּייט וועט זיין „צו אונטערזוכען און פעסטשטעלען די רעזולטאַטען פון אונזערע עקספּערימענטען און אויסצואַרבּייטען אַ פּראָגראַם פאַר אונזער אַרבּייט אין דער צוקונפט". די קאָמיסיע, האָט דר. ווייצמאַן בּעטאָנט „וועט נישט אונטערזוכען צי מען דאַרף בּויען ארץ־ישראל. דעם בּעשלוס האָבּען מיר שוין אָנגענומען מיט הונדערטער יאָהרען צוריק. זי דאַרף נאָר בּעשטימען ווי אַזוי צו בּויען ארץ־ישראל.

נאָך ווייצמאַנ'ען האָט גערעדט לואי מאַרשאַל, וואָס איז לאַנג אַפּלאָדירט געוואָרען ווען ער איז פאָרגעשטעלט געוואָרען דורכ'ן טאָאַסט־מייסטער. ער האָט אָנגעהויבּען זיין רעדע מיט דעם פּסוק „מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד".

„איך בּין נישט איצט און בּין נישט געווען קיין ציוניסט", האָט ה' מאַרשאַל ערקלערט, „אָבּער דאָס האַלט מיר נישט אָב און דאַרף קיינעם נישט צוריקהאַלטען פון מיטאַרבּייטען אין ארץ־ישראל.

מאַרשאַל האָט דאַן בּעריכטעט, אַז מען האָט שוין כמעט פערטיג אַלע פּלענער פאַר דער קאָמיסיע, וועלכע וועט בּעשטעהען פון פּראָמינענטע פּערזענליכקייטען פון בּיידע זייטען פון ים. די קאָמיסיע וועט זעהען, וואָס עס איז געטון געוואָרען בּיז איצט און וואָס מען קען טון אין דער צוקונפט. קיינער קריטיקירט נישט דאָס וואָס עס איז געטון געוואָרען בּיז איצט. טעותים ווערען איבּעראַל בּעגאַנגען. דאָס געהט נישט אונז אָן. וואָס אונז געהט אָן איז די מעגליכקייטען וואָס עס זענען דאָ צו ענטוויקלען ארץ ישראל אין אַלע פעלדער פון אינדוסטריע און האַנדעל.

צום ענדע האָט לואי מאַרשאַל אויסגערופען: „לאָמיר פּטור ווערען פון פּאָליטיק, וועלכע האָט אונז קיינמאָל קיין גוטעס נישט געבּראַכט און זיך געבּען צו דער אַרבּייט".

לאָדזער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעהמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונט.
ניט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען ניט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57. אַדמיניסטראַציע 47.

די זעלבע און דאך נישט די זעלבע.

הערריאָ, דער פראַנצויזישער מיניסטער און פיהרענדער פּאָליטיקער האָט חײַלענדיג איצט אין וויען בײַ די פײַערונגען לכּבוד בעטהאָווען, ערקלערט פאַר פערטרעטער פון דער יודישער פּרעסע, אַז פראַנקרײַך ווערט נערן בײַ זיך יודישע אַרבײַטער פון מזרח. „אָסט-יודען". „פּאָלישע" איז אַ בעצײַכנונג אין די מערב-לענדער, מיט וועלכער מען מײַנט טאַקי אונז — די יודען פון רופּלאַנד, פּוילען, רומעניען וכדומה לענדער פון מזרח, און מען מײַנט אונז איבעראַל מיט דעם וואָרט און איראָנישען וין פון לעסטיגע אײַנוואַנדערער. פאַרוואָס זאָל מען אַנדערש מײַנען אין אויסלאַנד. אויב מען בעהאַנדעלט אונז אַזוי אין אינלאַנד?..

די ווערטער פון פראַנצויזישען מיניסטער זענען זעהר וויכטיג. נישט נור צוליב דעם, אַז פון זיי איז פראַקטיש צו זעהן, אַז יודישע אַרבײַטסלאָזע פון פּוילען וואָלטען נאָך איצט געקאָנט בעקומען אַרבײַט אין ארץ-ישראל, נור דערפאַר, וואָס פון די ווערטער דרינגט אַרויס די צופרידענהייט מיט דעם שוין אין פראַנקרײַך אײַנגעוואַנדערטען „אָסט-יודישען אַרבײַטער-עלעמענט.

אינטערעסאַנט: אין אַמעריקע האָט די גרויסע אײַנוואַנדערונג פון פּוילישע יודען געהאָלפען הירטשאַפטליך דאָס לאַנד הויבען. אַליין רײַך געוואָרען און דאָס לאַנד רײַך געמאַכט און פרײַע ענטוויקלונגס-בעדינגונגען איז דער ווערט פון יודישען פלײַס און אַרבײַטסזאַמקײַט געקומען צו דער שײַן. אין פראַנקרײַך אַ פּנים דאָס זעלבע. נור אין דער היים — פערשוויגט מען יודען פון פּלוכה'שע פּאַבריקען און מען וואַרפט זיי אַרויס אויף דער גאַס. דערנאָך קלאָגט מען זיך — די יודען זענען נישט קײַן נאָרמאַלען.

אַנ'אַלט וואָרט זאָגט און בעשטעטיגט זיך מאָנ-טעגליך: יעדעס לאַנד האָט אַזעלכע יודען, ווי עס פערדינט. אין פרײַען פראַנקרײַך זענען זאָגאַר די זעלבע פּוילישע יודען — גוצליך!

* * *

צוויי מאָסען.

דער ערשטער תּנאי פון דעמאָקראַטיע און פּאַרלאַמענטאַריזם איז — עפענטליכקײַט פון פּאָליטישער אַרבײַט. יעדער זאָל זי מאָגען קאָנטראָלירען.

ערשט פאַר אַ פּאָר טעג צוריק האָט אײַנער פון די פיהרענדע פּ.פּ.ס.-דעפּוטאַטען ה' ניעדזיאַלקאָווסקי אין אַ צײַטונגס-אַרטיקעל זיך געקלאָגט אויף דעם „נעהמיניש-פּילסודסקי", ווײַל עס איז נישט דעמאָקראַטיש צו פערבאָרגען מיט די מחשבות פון דער עפענטליכקײַט.

פון רעדען ביז טון איז אַ שטיקעל וועג. אָט לעזען מיר, אַז אַ פּאַר-טײַ-חבר פון דעם זעלבען ה' ניעדזיאַלקאָווסקי, דער דעפּ. יאַווראָראָווסקי [?] האָט אַ נעשמאַקען אַנטייל אין „פּריוואַטע" בעראַטונגען בײַם סײַם-מאַרשאַלעק, אויסצוגלײַכען די מײַנונגס-פערשידענהײַטען וועגען די זעלבסט-פערוואַלטונגס-געזעצע. וואָס מען אונטערהאַנדעלט דאָרט, ווי אַזוי — דאָס ווײסט נור דער געהײמניספולער סנהדרין פון עטליכע מענשען. כאָטש דאָס געהערט נישט צו זײַ, נור צו דער גאַנצער סײַם-קאָמיסיע. עס שאַדט נישט. זײַ וועלען שוין שפּעטערהײַט זיך דורכשמועסען און די קאָמיסיע וועט מוזען צו שאַקלען מיט'ן קאָפּ און דער סײַם אויך?

דעמאָקראַטיע?! אַ טעות וועלען זײַ דאָך האָבען. מיר וועלען דעם אויסגלײַך אַנקוקען פון אַלע זײַטען און וועגען דעם שפּיל געשלאָסענעם געשעפט — הויך רעדען.

דעפּוטאַט ד"ר א. אינזלער.

פּאָרד און שאַפּירא

דער גרויסער „יו-דישער פּראָצעס" אין דעטראָיט.

פון אונזער ספּעציעלען קאָרעספּאָנדענט
ב. סמאָליאַר.

דער אַנטיסעמיטיזם אין אַמעריקאַ האָט קײַנמאָל ניט געטראָגען קײַן ספּעציעלען כאַראַקטער, אַזוי ווי מיר געדענקען איהם אין צאַרישען רוסלאַנד. קײַנער האָט זיך ביז איצט ניט געקענט קלאָגען, אַז דיסקרימינאַציעס געגען יודען ווערען בעגאַנגען אין די אַמעריקאַנער רעגירונגס-אינסטיטוציעס.

דערפאַר אָבער איז די אַנטיסעמיטישע בעוועגונג אין אַמעריקאַ אין די לעצטע יאָהרען בעדײַטענד ענטוויקעלט געוואָרען דורך פּריוואַטע אָרגאַניזאַציעס און אײַנצעלנע אײַנפלוסרײַכע פּערזאָנען.

די „קלו קלוקס קלען", אַלס אָרגאַניזאַציע, און הענרי פּאָרד, אַלס אײַנצעלנע פּערזאָן, האָבען פערנומען אַ גאַנץ אָנגעזעהן פּלאַץ אין דעם אויבענאָן פון דער אַנטיסעמיטישער בעוועגונג אין די פערייניגטע שטאַאַטען.

נו, איז די „קלו קלוקס קלען" אָרגאַניזאַציע שוין לאַנג במעט ווי אויסגעשפּילט צוליב דער אַנטיסעמיטישער אַגיטאַציע, אויף וועלכער זי האָט זיך גע-וואַלט אויפבויען, און איצט איז אויך הענרי פּאָרד אויפ'ן בעשולדיגונגס-באַנק פאַר דער אַנטיסעמיטישער פּראָפּאַגאַנדע וואָס ער פיהרט פאַר די לעצטע זיבען יאָהר צײַט אָן אין זײַן צײַטונג „דירבאָרן אינדעפּענדענט".

דער פּראָצעס, וואָס קומט איצט פאָר אין דעטראָיט געגען הענרי פּאָרד, איז ניט בלויז אַנ'אָנקלאַגע פון דעם יודישען אַדוואָקאַט אהרן שאַפּירא, וועמען פּאָרד האָט בעשמוצט אין זײַן „דירבאָרן אינדעפּענדענט" דורך פערשידענע אַרטיקלען, נאָר איז אויך אַנ'אַרויסרוף צו פּאָרד'ן. ער זאָל אַפּען און קלאָר, — דורך דעם אַמעריקאַנער געריכט, בעווײַזען, אַז אַלע בלבולים געגען יודען, מיט וועלכע ער האָט פאַר די לעצטע יאָהרען בעריהמט געמאַכט, האָבען אַ גרונד.

טייל מאָל איז שוין פּאָרד אויסגעפאָדערט געוואָרען דורך יודישע פּערזענליכקײַטען און אָרגאַניזאַציעס צו בעווײַזען, אַז זײַנע בעשולדיגונגען געגען די יודען זענען ריכטיגע. ער האָט אָבער אַלע מאָל געפונען אַ תּירוץ, ווי אַזוי זיך אַרויסצודרעהען פון די דאָזיגע אויפפאָדערונגען. ערשט מיט אַ פּאָר מאָנאַטען צוריק האָט דער אַלטער יודישער פילאַנטראָפּ נאַטאַן שטראַוס עפענטליך פער-לאַנגט פון פּאָרד'ן. ער זאָל אַרויסגעבען אַ צאַהל פערזאָנען, וואָס הילפען זיך אונטערנעהמען צו אונטערזוכען אויף וויפיל פּאָרד'ס בעשולדיגונגען געגען יודען זײַנען בעגרינדעט און ווײַזען איינגעזעהן. מיט אַ פּאָר וואָכען שפּעטער האָט דער יודישער קאָנגרעס-מאַן (דעפּוטאַט) בלום אויפגעפאָדערט פּאָרד'ן צו ערשײַנען פאַר אַ קאָמיסיע פון דעם אַמעריקאַנער קאָנגרעס מיט די זעלבע בעווײַזען. פּאָרד האָט זיך אָבער בעדענקט מאָל אַרויסצוגעהן פון די דאָזיגע אײַנלאַדונגען.

איצט איז געקומען דער פּאָרד-שאַפּירא פּראָצעס. ווי עס איז שוין די לע-זער בעקאַנט, האָט פּאָרד אין זײַנע אַטאַ-קעס אויף יודען, אַז זײַ ווילען פערכאַפּען די גאַנצע וועלט, געהאַט די אוּמ-פּאַרזיכטיגקײַט צו בעשולדיגען שאַפּירא'ן, וועלכער האָט אָרגאַניזירט די אַמעריקאַנער פאַרמער אין קאָאָפּעראַטיווע קאָלעקטיווען, אַז ער האָט די דאָזיגע אָרגאַניזאַציאָנס אַרבײַט געטאָן אַלס רעזולטאַט פון אַ „יודישער קאָנספּיראַציע" צו עקספּלאָאַטירען די אַמעריקאַנער פאַרמער.

אין די אַרטיקלען וואָס זענען ערשינען אין פּאָרד'ס צײַטונג געגען שאַפּירא'ן איז אויך אָנגעוויזען געוואָרען אַז אין דער „קאָנספּיראַציע" זענען פערמישט פּראָמינענטע אַמעריקאַנער יודען ווי אָטאָ קאַהן, דזשוליאַס ראָזענוואַלד, אַלבערט לאַסקער, פּאָול וואַרבורג, בער-נאַרד באַרוך און אַנדערע. פּאָרד'ס צײַטונג האָט אָפען געזאָגט, אַז זײַ האָבען זיך פערבונדען מיט אהרן שאַפּירא כּדי צו בערויבען דעם אַמעריקאַנער פאַרמער.

פערשטעהט זיך אַז דער אָנגערופענער שאַפּירא האָט ניט געקענט פערשווײַגען אַזאַ אַנגריף. אין אַפּריל 1925 האָט ער אײַנגעגעבען אויף פּאָרד'ן אין געריכט פאַר די פאַלשע בעהויפּטונגען, וואָס פּאָרד'ס צײַטונג האָט געגעבען איהם און פערלאַנגט, אַז פּאָרד זאָל איהם בעצאָהלען אַ מיליאָן דאָלאַר שאַ-דענערזאַץ. אײניגע מאָל האָט די דאָזיגע אָנקלאַגע געדאַרפט אויפגענומען ווערען דורך דעם געריכט, אָבער דער פּראָצעס איז אַלץ אָפּגעלעגט געוואָרען.

איצט איז די קלאַגע ענדליך געקומען פאַר דער עפענטליכקײַט. כאָטש פּאָרד פערזענליך טענה'ט, אַז ער האָט ניט גע-קריגען קײַן אָפיציעלע מעלדונג צו קו-מען אין געריכט אַלס אָנגעקלאָגטער, ווײַסען אָבער אַלע, אַז די דאָזיגע טענה איז ניט פון ממשות'דיגען ווערט, און די פּראָגע, אויב פּאָרד'ס אַנטיסעמיטישע העצע געגען יודען איז בערעכטיגט, וואָס מוזען ענטשײַדען ווערען, כאָטש פּאָרד וויל זיך פון דער דאָזיגער פּראָגע אויס-דרעהען.

אַזוי ווי בײַ יעדען גרויסען פּראָצעס זענען פאַראַן פערזאָנען, וואָס ווילען שלאָגען פּאָליטישען קאַפּיטאַל. אַזוי זענען אַזעלכע פערזאָנען פאַראַן אויך איצט אין דעם פּאָרד-פּראָצעס. עס ווערט בע-הויפּטעט, אַז סענאַטאָר דזשעמס. ריעד, וועלכער איז דער הויפּט פערטהײדיגער פון פּאָרד'ן בײַם פּראָצעס, און וועל-כער קריגט 100,000 דאָלאַר פאַר זײַן פערטהײַדיגונגס-אַרבײַט, איז אין דעם פּראָצעס פּעראינטערעסירט צוליב דעם, ווײַל ער וואָס זיכער אַרויסגעשטעלט ווע-רען אַלס אײנער פון די קאַנדידאַטען פאַר פּרעזידענט פון די פערײַניגטע שטאַ-טען אין די וואַהלען, וואָס דאַרפען פאָר-קומען קומענדען יאָהר. די 100,000 דאָ-לאַר, זאָגט מען, וועלען אויסגענוצט ווע-רען לטובת דעם פאָנד, וואָס איז נויטיג פאַר דער וואַהל-קאַמפּאַניע, אַז סענאַטאָר ריעד זאָל אויסגעוועהלט ווערען אַלס פּרעזידענט.

אויף ווי ווײַט דער צוטריט צו פּאָרד'ס פּראָצעס איז פאַר די לעצטע צוויי יאָהר געוועזען פערפּלאָנטערט, קען מען זעהן דערפון, וואָס דער דעטראָיטער ריכטער ראַמור טאַטל [?], האָט זיך צוריקגעצויגען פון פיהרען דעם פּראָצעס. דער איצ-טיגער פּראָצעס ווערט דערפאַר אָנגע-פיהרט פון אַ צווייטען ריכטער, וועלכער קומט פון גראַנד ראַפּידס, מיש.

פערשטעהט זיך, אַז פּאָרד'ס פערטײַ-דיגער זענען פּראָאינטערעסירט פאַרזוכען די גאַנצע אָנגעלעגענהײַט נישט אין קײַן אַנטיסעמיטישער ליכט. זײַ הא-בען דערפאַר בעצײַטענס, נאָך אײדער דער פּראָצעס האָט זיך אָנגעהויבען, ערקלערט, אַז „דער פּראָצעס איז נישט קײַן פּראָצעס פון יודען און פון יודיש-קײַט".

„אין דעם איצטיגען פּראָצעס איז נישט פאַראַן אַזאַ זאַך, ווי אַ יודען-פּראָגע — ערקלערען די פערטײַדיגער פון פּאָרד'ן מיר האָבען נישט בדעת צו בעווײַזען, אַז אַזאַ פּראָגע עקזיסטירט גאָר, מיר ווילען נישט בעשולדיגען דעם גאַנצען יודישען פּאָלק". אַז די יודען בכלל זאָלען זיך בעשולדיגט פילען אין דעם פּראָצעס. די וואָס אַזאַ פּראָגע עקזיסטירט נאָר אַזאַ גרויסע, צאַהל ווי אויך אַנדערע ...

אַז אַזאַ פּראָגע עקזיסטירט נאָר, מיר ווילען נישט בעשולדיגען פאַר דעם גע-ריכט, אַז עס עקזיסטירט נאָר אַזאַ גרוי-סע יודען, וואָס וויל עקספּלאָאַטירען דעם אַמעריקאַנער פאַרמער. מיר ווילען נישט ווײַזען די געשוואָירענע ריכטער, אַז עס זענען פאַראַן אַזעלכע גרופּען פון אינטערנאַציאָנאַלע יודישע באַנקירען, וואָס נוצען אויס אהרן שאַפּירא, כּדי דורך איהם צו פערשקלאַפען דעם אַמע-ריקאַנער פאַרמער. דאָס איז נישט די פּראַגע אויף דעם פּראָצעס".

די פערטײַדיגער פון שאַפּירא'ן ער-קלערען נאַטירליך, אַז דאָס איז יאָ די פּראָגע. זיי לאַכען זיך אויס פון דעם תּירוץ, וואָס פּאָרד'ס אַדוואָקאַטען גיבען איצט אָן. „פּאָרד האָט אויסגעגעבען מי-ליאָנען דאָלאַרס צו ווײַזען דאָס אַמעריקאַנער פאָלק, אַז אַזאַ יודישע קאָנספּיראַציע עקזיסטירט — זאָגט דער פער-טײַדיגער פון שאַפּירא'ן — ער האָט פון דעם ערשטען טאָג, ווינט זײַן צײַטונג איז נעגרינדעט געוואָרען, געהאַלטען אין איין אַגיטירען, אַז אַ קאָנספּיראַציע פון אינטערנאַציאָנאַלע יודען עקזיסטירט און וויל פערשקלאַפען אַמעריקאַ. ער האָט נישט אָבגעשטעלט זײַנע אַנטיסעמיטישע אַטאַקעס אויף דעם יודישען פאָלק, און אויב איצט קומען זײַנע אַדוואָקאַטען און זאָגען, אַז אין דעם איצטיגען פּראָצעס איז נישט פאַראַן קײַן יודען-פּראָגע, דאַן זאָגען זײַ נישט דעם אמת".

אַזוי טענה'ן שאַפּירא'ס אַדוואָקאַטען, ווי שטאַרק אָרגאַניזירט די פערטײַדיגער פון פּאָרד'ן זאָלען נישט זײַן, וועלען זײַ אָבער דאָס מאָל נערנישט קענען אויס-טון אין געריכט. משום דערפאַר, ווײַל די גאַנצע פּרעסע פון אַמעריקאַ קען מען נישט פערפיהרען מיט קײַן אַדוואָ-קאַטישע דרײדלעך. די אַמעריקאַנער צײַ-טונגען איבער'ן גאַנצען לאַנד בעטראַכטען דעם פּאָרד-פּראָצעס אַלס אַ פּראָצעס, וואָס וועט דאַרפען אײַנמאָל פאַר אַלע-מאָל איבערצײַגען, אויב פּאָרד'ס בעשול-דיגונגען געגען יודען זענען בעגרינדעט, אָדער אויב דאָס, וואָס פּאָרד'ס צײַטונג האָט די גאַנצע צײַט געזאָגט, איז פאַלש און גרונדלאָז.

מיט דעם איצטיגען פּראָצעס איז פּאָרד צוגעשטעלט געוואָרען, צו דער וואַנד און וועט דאַרפען אַרויסקומען מיט ווערטער. אויב ער וויל, אָדער נישט. פאַר די יודען פון אַמעריקאַ און פאַר די יודען פון דער גאַנצער וועלט איז דער איצ-טיגער פּאָרד-פּראָצעס נישט פון קלײַנעם ווערט.

דער אויסגאַנג פון דעם פּאָרד-פּראָצעס האָט געקענט דינען אַלס אַ גוטע לעקציע פאַר אַלע אַנטיסעמיטען פון דער גאַנ-צער וועלט. עס מאַכט נישט אויס, ווי דער אורטייל פון געריכט זאָל אין דעם דאָזיגען פּראָצעס זײַן, איין זאַך איז אָבער זיכער, און דאָס איז — אַז די יודישע רעפּוטאַציע וואָס אַ דאַנק דעם דאָזיגען פּראָצעס רײַנגעוואַשען ווערען. אויב די וועלט האָט זיך ביז איצט נישט געקענט איבערצײַגען אין דער פאַלשקײַט פון פּאָרד'ס בלבולים אויף יודען, וועט זי איצט האָבען אַ געלעגענהײַט זיך אין דעם צו איבערצײַגען און אַ דאַנק דער-פאַר וואָס קומען דעם בראַווען יוד אהרן שאַפּירא, וואָס האָט זיך אײַנמאָל פאַר אַלעמאָל אונטערגענומען אַרויסצופיהרען פּאָרד'ן אין זײַן אמת'ר ליכט פאַר דער אַמעריקאַנער עפענטליכקײַט. און בכלל שוין פאַר דער גאַנצער וועלט.

ווײַטערע בעריכטען פון דער געריכטס-פערהאַנדלונג — זעה 4-טע זײַט.

פאַרוואָס האָב איך אָנגעהויבען שרײַבען פון יודישען לעבען?

פון — סעמיאָן יושקעוויטש.

דער מאַנוסקריפּט פון דעם דאָזיגען אַרטיקעל איז געפונען געוואָרען צווישען די פּאַפּירען פון דעם פערשטאָרבענעם שרײַבער און איז ערשט פערעפענטליכט געוואָרען אין „פּאַריזער הײַנט".

פאַרוואָס, אָדער ריכטיגער געזאָגט, ווי אַזוי האָב איך אָנגעהויבען שרײַבען פון יודישען לעבען?

עס איז גרינג אָפּצופער'ן די פּראַגע, זאָגענדיג: ווײַל עס האָט זיך געטראָפען אַ יודישע טעמע, וואָס האָט אויפגעוועקט צו זײַן אינטערעסאַנט... די ערשטע ער-צעהלונג האָט געבראַכט די צווײַטע. ווײַטער האָב איך בעקומען חשק צו די זאַכען און בין אַזוי ביסלעכווײַז, פון זיך אַלײן, געוואָרען אַ שרײַבער פון יודישען לעבען.

אין דער אמת'ן אָבער איז דאָס נישט אַזוי געווען און בכלל איז דאָס נישט קײַן ענטפער אויף דער פּראַגע.

פּסיכאָלאָגיש איז דאָס געשעהן אַבי-סעל אַנדערש. ווען איך האָב אָנגעהויבען צו שרײַבען, האָב איך, ווי יעדער בחור, נאָר צוגעהערט זיך צו מײַן אינסטינקט און האָב גאָרנישט געטראַכט וועגען דעם, וועגען וואָס איך האָב ברעה צו שרײַבען. איך האָב זיך בכלל נישט געשטעלט קײַן שום אויפגאַבען. עס איז מיר געפעלען געוואָרען דאָס אויסטראַכטען פון אַ טעמע, עס האָט מיך געצויגען צו דערצעהלען אויפ'ן פּאַפּיר דאָס, וואָס איך האָב אַרומגעטראַכט. דאָס האָט מיר פערשאַפט אַ סך פערגעניגען. איך בין געוועזען גאַנץ גלײַכגילטיג צו דעם, וואָס פאַר אַ סביבה איך האָב צו בעשרײַבען. אָנגעהויבען האָב איך מיט רוסישע ערצעהלונגען און ביז מײַנע 23 יאָהר האָב איך אָנגעשריבען סך הכּל אײַן יודישע נאָוועלע, „חיים'קע און יאַנקע" (געוואָרען געדרוקט) און עס האָט פאַר מיר נישט געהאַט קײַן שום בעדײַטונג דער פאַקט, וואָס די העלדען זענען געוועזען יודישע יונגלעך. דער גאַנצע יודישקײַט איז דאָך בע-שטאַנען נאָר אין זײַערע יודישע נעמען. אַ רײַחה פון ערצעהלונגען, וועגען וועלכע איך האָב געטראַכט שוין אין די ערשטע יאָהרען און מײַנע יונגע יאָהרען, זענען געשריבען געוואָרען גאָר פון רו-סישען לעבען.

דאַ מוז איך נישט-ווילענדיג בעריהרען די יאָהרען פון מײַן קינדהײַט. הגם איך האָב זיך געלערנט אין אַ יודישע שולע — ווען איך בין אַלט געוועזען פינף יאָהר האָט מען מיך שוין אָנגעהויבען שיקען אין דער שולע — אין אײַן צײַט האָב איך אַפילו בעזוכט אַנ'אמת'ען חדר, האָב איך פון דאָרט נישט מיטגעבראַכט גאָר-נישט ספּעציפיש יודישעס. די שולע איז טאַקע געווען אַ יודישע, אָבער עס האָט געהערשט אין איהר אַנ'אַלגעמײַן רוסי-שער גײַסט, נישט קוקענדיג אויף דעם, וואָס די לעהרער זענען געוועזען יודען. וואָס מען פלעגט אָבגעבען אויף יודיש-קײַט, איז געווען שטוך אין אַ וואָך.

מײַן פאַמיליע האָט געלעבט אין אַ רוסישען מיטעל און מײַנע שפּיל-חברים זענען אויך געוועזען כּמעט אויסשליסליך רוסישע יונגלעך. די שכנים זענען בע-שטאַנען נאָר פון רוסען — פאַמיליעס פון אַרבײַטער און בעלי מלאכות. ווען איך בין אַלט געוועזען זיבען יאָהר בין איך שוין געמעזען אַ גוג פערבונדען מיט זײַ. איך האָב געקענט זײַער לעבען, עס זענען פאַר מיר אָפען געוועזען זײַערע זאָרגען, פרײַדען, פרעהליכקײַטען. איך האָב זיך בעקענט מיט דער רוסישער אַרימקײַט, מיט זײַער געפײַניגטען לעבען, איך האָב געזעהן שכרות, שלעגע, גוזלות אויף אַ גאַנץ-נעדוויד פון דער פּרוי פון דער פּראָסטער מעסע, געזעהן קלאָפּ, חריגות... אָבער איך בין דאָך געווען אַ פּרעמדער. און דאָך האָב איך געקענט די סביבה און עס איז געווען נאַטירליך, אַז ווען איך האָב אָנגעשריבען צוזאַמען מיט מײַן ברודער פּאָוועל אַ דראַמע, איז זי געוועזען פון רוסישען לעבען. און שפּעטער אויך ווײַטער בעקומען אײַנ-דרוקען פון דער רוסישער סביבה וועלכע שטעהט זיך, געוואָרען נאָר אַ רוסישער שרײַבער.

ווי זשע איז געשעהן דער איבערגאַנג אויף מיר מצד דער יודישער סביבה? וועגען דער שולע ווילט זיך גאָר נישט רעדען. עס איז מיר פּשוט נישט אָנגענעהם צו דערמאָהנען זיך אָן איהר, הגם זי איז געוועזען אײַנע פון די בעסטע. ווי איך האָב שוין געזאָגט איז אין איהר געוועזען וועניג יודישעס און זי האָט זיך אַפילו נישט געשטעלט פאַר אַ ציל צו געבען יודישע בילדונג. למען יודיש האָט אונז יעדען אינדערפריה געלערנט אַ בעהעלפער, דערבײַ פלעגט ער אונז שפּעטענדיג געבען פעטש. דער לעהרער, אויך אַ גולן, האָט מיט אונז פערטײַטשט דעם חומש. פערשטעהט זיך, אַז מען האָט זעהר שטרענג אָפּגעהיט יודישע יום-טובים, אָבער גאָר נישט נאָכגעגעבען צו פער-שטעהען זײַער זין. איך וואָלט נאָך אַנגערופען די שולע פאַר אַנ'אַסימילאַטאָ-רישע — זי האָט זיך פּשוט נישט נאָכגעגעבען קײַן מיה צו ערציהען די קינדער. דער אוראָל איז געווען אַ יונגעל, וואָס קען גאָר אויכהאַלטען אַקוראַטען און ערשטען קלאַס גימנאַזיום. און דעם זין זענען די שילער שטענדיג געוועזען אויסגעצײַכענט גוט צוגעגרײַט, אָבער זײַ זענען געוועזען עפּעס נאַציאָנאַלע בײַמעלעך: נישט קײַן יודען און נישט קײַן רוסען.

דאָס יודישע האָב איך בעקומען אין מײַן אײַגענער היים — כּאָטש אונזער פאַמיליע איז נישט געוועזען קײַן פרומע און אין הויז האָבען געהערשט אויך וועלטליכע ערציהונג פון קינדער — אין אַ שולע, און גימנאַזיע, אונגעוועהנליך. דער פאָטער האָט געדאַוונט אין דער גרויסער שוהל און איך מיט מײַן עלטערען ברודער האָבען דאָרט געהאַט שטענדיגע פּלעצער. מען האָט חלילה גע-האַלטען יום-טובים, אָפּגעהיט די דינים. פרעהליך געפּראַוועט שמחת-תּורה, פּוריָם, — פּסח, געפּאַסט אין יום-כּפּור א.א.וו. אָבער די לעבעדיגסטע אײַנדרוקען, די מײַעסטע, האָב איך בעקומען אין דעם קרײַז פון אונזערע צאָהלרײַכע אָרימע קרובים, צווישען וועלכע איך האָב פערבראַכט ביז מײַן 14-טען יאָהר כּמעט אַ העלפט פון מײַן לעבען.

דאַ האָב איך געזעהן אַנ'אמת יודיש לעבען מיט זײַן גאַנצען דראַמאַטיש, און אַלע זײַנע קלײַניגקײַטען. דאַ האָב איך זיך בעקענט מיט דער יודישער אָרימקײַט — אַהן שכּרות, אַהן געשלעגען, אַהן קלאָפּ. דאַ האָב איך דערזעהן אַנ'אַנדערע פּראָגרעס, אַ פּרעסטערליכקײַט, אַנ'אַנדערען אַרומקײַט. דאַ האָב איך געוואָרען אַנ'אמת'ער יוד, דעם ריכטיגען אַרום-קומען, אַנ'אַנדערען לעבען — אַנ'אַנדערע מעשׂים, מיט שטאָלץ. רעליגיעזע אַרבײַט, און מיט אַ שאַרפען קאָפּ. די יודען האָבען געהערשט אויף איהר שטאָט. די שוהל — איך קען די וואָרטען, די סאַמע צונויפגעלעבען, אין אַ קלײַנעם — אין נישט קײַן שמועס. ... די זעלבע גאַסען וואו ער האָט געוווינט. און צו דער אַנ'אַנדערע ... אַזוי, אַ קלײַנע שטעדטעל ... ווען איך קען נישט דערמאָנען זיך ... אַזאַ פאַרמאָג ...

אַנ'אַנדערע קלאָפּ. דאַ האָב איך דערזעהן אַנ'אַנדערע אַרימקײַט — אַ ערשטע-שוין-געזעהענע, אַ בעהאַלטענע, אַ צניעות'דיגע, אַ בעהאַלטענע. פון אַלע סקאַטעגאָריעס — רחל'ע, שמיל, אונזערע — אַ שרעקליך. דאַ בין איך געוואַקסען בײַ זיך, אַנ'אײַגענער. די מענשען, וואָס זענען מיר נאָהענט געוועזען, האָבען געלעבט אין קעלערס. זײַ פּלעגען אָנרופען די קעלערס „געוועלבען אונטער דער ערד". אײַניגע פון זײַ האָבען געלעבט אין אַרומע לאַמ-פּען פון לײַם. אָבער וואָס פאַר אַ גאָל-דענע מענשען זענען געוועזען די דאָזיגע קאַטאַרזשניקעס פון אײַנזאַמער האַרעוואַניע, וואָס פאַר אַ מאַראַלישע רײַנקײַט! וואָס פאַר אַ ליבע פון אײנעם צום צווייטען! וואָס פאַר אַ ריהרענדע פרומקײַט! די מלכּה פון דער וועלט איז געווען דער שבת. איך קאָן זיך נישט דערמאָנען אָהן אַנטציקונג אין אונזער שבת. דאָס גאַנצע מעש אויסגעפּוצט, גלאַנצט ווי גאָלד. די פאַרלאַנגע איז געשמירט מיט פרישען לײַם. די מאַכען ערשײַנען אין נײַע שבת'דיגע מלבושים. אונטערפּריה געהען מיר אַלע אין די שוהלען אַלטערטהימליכע, אָבער זי איז אַזוי פאַמיליש... יאָ, דאַ האָב איך געזעהן דעם גאַנצען רײַז פון אַ רײַנעם, אויסגעצײַכענטען

(ענדע זעה זײַט 4).

פון יודישען לעבען אין רומעניע.

די רעגירונג און די סטודענטי-שע אונרוהען.

בוקאַרעשט. (י.ט.א.) די „מאָלדאַוויקאַ" מעלדעט: אין צוזאַמענהאַנג מיט די לעצטע סטודענטישע אונרוהען, האָט דאָס מיניסטעריום פאַר פאָלקס-בילדונג געפונען פאַר נויטיג בעקאַנט צו מאַכען דעם „פּערבאַנד" פון די סטודענטען פון גאַנץ רומעניען" איהר שטאַנדפּונקט אין דער דאָזיגער פּראַגע.

אין אַ בעשטימטער מיט'ן פּרוויזאָר פון רומעניש-סטודענטען-פערבאַנד האָט דער פערשטעהער פון בילדונגס-מיניסטעריום אָנגעוויזען אויף דער לאַגע, וואָס איז געשאַפען געוואָרען צוליב די סטודענטישע אונרוהען, וואָס ברענגען אַ גרויסען שאָדען דעם לאַנד. די רוהע און אָרדנונג דאַרף אָבנעהיט ווערען פאַר יעדען פּרײַז. דער פערשטעהער פון'ם מיניסטער האָט אַפעלירט צו די סטודענטען, אַנהאַלטענדיג דער בעזונד-צושטאַנד פון'ם קעניג דאַרף נישט ווערען בעשטערט דורך די סטודענטישע אַגיטאַציעס, וואָס קענען איהם נאָר בעאונרוהיגען און פערערגערן זײַן געזונד-צושטאַנד.

די לעקציעס אויף אַלע פאַקולטעטען פון יאַססער אוניווערסיטעט, האָט די מאַכט אָנגענומען שטאַרקע פאָרזיכטונגס-מיטלען. אויף די הויפּט-גאַסען צירקולירען שטאַר-קע פּאַטרולען. די אָרדנונג איז אין ער-גיץ נישט געשטערט געוואָרען.

די יודען געצוואונגען אַרויסצוטרעטען פונ'ם קישי-נעווער נאַציאָנאַלען טעאַטער.

דער „קוואַנטול" מעלדעט: אויף דער פאָדערונג פון די סטודענטען, אַז אַלע יודען פונ'ם נאַציאָנאַלען טעאַטער זאָלען בעזײַטיגט ווערען, האָבען דער אַרטיסט סעמאָ און דער רעזשיסער בראַוש דעמי-סיאָנירט. די פרוי קריכאַן, וואָס האָט זיך גע'שמד'ט, איז דורך די סטודענטען אויך גע'פּסל'ט געוואָרען. עס איז גע-בליבען נאָר 1 יודישע בעאַמטין מיט דער צושטימונג פון די סטודענטען, וואָס דאַרף איבערגעבען די ביכער.

דער לאַזונג וועגען נאַציאָנאַ-ליזירען די שטעט.

אויף דער לעצטער פּאַרלאַמענט-זיצונג האָט דער אַנטיסעמיטישער דע-פּוטאַט ד"ר וואַלאָר פאַר געפאָדערט פון דער רעגירונג ענציגענען מיטלען, כּדי צו רומעניזירען די שטעט, וואָס זענען פערטרעטען דורך פרעמדע.

די מאַכט נעמט אָן אָרדנונגס-מיטלען.

לויט די זענען אָבגעשטעלט געוואָרען

יושקעוויטש'ס זכרונות.

(ענדע פון זאַטץ 3)

פֿרײַנדליכען לעבען, געהערט אַלע שלאַ־
גען די שטילע און די צאַרטליכע זיפצען,
די האָפֿנונג און דעם גלויבען, דעם נאַכ־
צען שרעקען און די גוואַלדסקרײַען פֿון
דעם מענשען — דאָס האָב איך אַלץ דאָ
דערזעהען. איך האָב דאָ אָרײַנגענומען
אין מיר די פֿרומע טראַדיציע, אַזאַ נאַצי־
אָנאַל פֿון דער סביבה און אַזאַ פּאָעזיע,
ביז אַז די מענשען האָב איך זיי בעקו־
מען און זיי איז בּוסלעכוועז געוואָרען
מײַן אייגענע נאַטור.

אַט דערפֿאַר איז דאָס געווען אַזוי,
אַז ווען איך האָב מיט צעהן יאָהר שפּע־
טער בעשריבען די גרויסע יודישע צוי־
באַלעבאָנים, איז עס פֿאַר מיר געווען
צו זעצען זיך גאָר צום טיש, כדי דאָס
ערשטע וואָרט זאָל מיר אַרײַנפֿליהען אין
מאַמע מוטען אַרײַן פֿון דער יודישער
וועלט. דאָס האָזינע וואָרט האָט נישט
געקאָנט אַנגעשריבען ווערען פֿון דעם ריי־
נישען לעבען, ווייל דעמאָלטס האָב איך
זיך דערמאָנט אַז דעם לעבען פֿון דער
אַרומער צופֿעלע — זי איז דאָך געשליפֿען
אין מײַנע אויגען — און איך האָב אָנ־
געשריבען דעם „שנײַדער". נאָכדעם האָב
איך זיך דערמאָנט אַז מײַן פֿאָטער און
האָב אָנגעשריבען דעם „שעכטער גוי־
זאַן", דאָס איז געווען אומפֿערמײַדליך.
די יודישע העלדען האָבען פֿערלאָזען מײַן
נשמה, כדי אויפֿצושטעהן תחית המתים
און אַ פּוּר. עס איז נישט אמת, אַז אײַן
דערצעהלונג האָט אַרויסגערופֿען די צווי־
טע: איך האָב געמוזט זײַן דאַנקבאַר
דעם שוקזאַל און, אַ גלוקליכער, דער־
צעהלען, וואָס איך האָב געוואוסט, וואָס
איז אַרײַן אין מיר דעמאָלטס, ווען איך
האָב געלעבט צווישען די סטרעט, שטי־
גע, וואונדערבאַרע קינדער פֿון אַרומ־
טום. אומאַ גײַנע האָט דאָך אויסגעשהאַ־
דעוועט מײַן קינד. ווי אַזוי זשע אַנדערש
האָב איך אויסער געקאָנט אָנפאַנגען
אויב נישט מיט אַן ערצעהלונג וועגען
אוהרע גרויסע לײַדען?

און איך האָב געמוזט שילדערן דאָס
יודישע לעבען. מײַן גאַנצע פֿערגאַנגענ־
הייט איז געווען אַ פֿאַרבערײטונג צו דעם
אַז איך זאָל מאָלען דאָס פּנים פֿון מײַן
פֿאָלק, זײַנע גרויסע לײַדען...

וויטערע בעריכטען פון פאָרד-פּראָצעס.

צוליב'ן אויטאָ-אומגליק מיט פאָרד'ן, ווערט דער פּראָצעס פערלעגערט.

דעטרויט. (י.ט.א.) פיל צייט האָט אויפ'ן פּראָצעס פערנומען דאָס אויספֿאָרשען דעם רעדאַקטאָר פון פאָרד'ס אָרגאַן „דירבאָרן אינדעפּענדענט". בעת די געריכטס-פערהאַנדלונגען קומען אָפּט פאר שאַרפע צוזאַמענשטויסען צווישען אַדוואָקאַט גאַלאַגער און דעם גרויסען שטאַב פון פאָרד'ס אַדוואָקאַטען מיט סענאַטאָר ריד בראָש.

דער ריכטער ריימונד האָט גע'פסק'ענט, אַז אַנ'אַדוואָקאַט קאָן נישט נעמען זײַן אייגענעם עדות אויף אַ קרייץ-פערהער, ווי גאַלאַגער האָט געפּרובט טון מיט קאַמעראָנען. דער ריכטער האָט ערקלערט, דאָס אַזוי ווי קאַמעראָן איז איצט אַן עדות קען איהם אַדוואָקאַט גאַלאַגער נישט נעמען אויף אַזאַ קרייץ-פערהער.

אַ קאָמישער אינצידענט איז פֿאָרגעקומען ווען גאַלאַגער האָט געוואָלט אַרויסבעקומען פון קאַמעראָנען, אַז ער איז דאָך נישט קיין פולשטענדיגער בעל־הבית איבער דער צייטונג „דירבאָרן אינדעפּענדענט" ווי ער טענה'ט די גאַנצע צייט. און גאַלאַגער האָט איהם געפֿרעגט „דער דירבאָרן אינדעפּענדענט" איז פאר פּראָהיביציע און דאָס איז דאָך זיכער נישט אייער פּאָליטיק. קאַמעראָן האָט זיך שטאַרק פערשעמט. דער עולם אין געריכט האָט זיך צולאַכט ווייל אַלע ווייסען אַז קאַמעראָן איז נישט קיין שונא פון ביטערן טראָפּען.

עס איז פֿאָרגעקומען אויך אַ שרייַ־ווענען אַ בריף פון ס. א. שערי, אַדוואָקאַט פאר דער וואַשינגטאָנער פאַרמערס קאָאָפּעראַציווע. אין דער צייט וואָס די אַרטיקלען געגען שפּירא'ן זענען געדרוקט געוואָרען האָט דער דאָזיגער ש. שערי געשריבען צום „דירבאָרן אינדעפּענדענט" אַ לאַנגען בריף אָפּלייקענדיג אַלע בעשולדיגונגען. שערי האָט אין זײַן בריף געשריבען, דאָס כמעט ער האָט זיך קיינמאָל נישט בעגעגענט מיט שפּירא'ן און זײַן געזעלשאַפֿט איז נישט פּראָפּיגאַנדירט אין די אַרטיקלען פאר אָדער געגען די יודען. דאָך פון ער פּראָטעסטירען נעגען די פאַלשע בעהויפטונגען, וואָס ווערען געמאַכט אין די אַרטיקלען.

שערי האָט זײַן בריף געשיקט צום „דירבאָרן אינדעפּענדענט" און צו הענרי פאָרד. נאָך אַ שווערען קאַמף פון פאָרד'ס אַדוואָקאַטען אונטער סענאַטאָר ריד'ס אָנפֿיהרערשאַפֿט זענען צוגעלאָזען די בריף צום פּראָצעס. האָט דער ריכטער אײַנגעשטימט מיט זײַער שטאַנדפּונקט, אַז די בריף דאַרפֿען נישט צוגעלאָזען ווערען ווײַל זיי ענטהאַלטען בלויז בעהויפטונגען אָבער נישט קיין בעווײַזען. געהאַונגענדיג דעם פּונקט האָבען פאָרד'ס אַדוואָקאַטען געשטעלט די פאָדערונג אַז די בריף וואָס דער ריכטער האָט נישט צוגעלאָזט, זאָלען אויך נישט פּערעפֿענטליכט ווערען אין די צייטונגען. זיי האָבען דערבײַ אויפֿמערקזאַם געמאַכט דעם ריכטער, אַ קורצער בריף פון הונדערט ווערטער, וואָס איז געווען אַדרעסירט צו פאָרד'ן איז שוין אין די אָוונט-צייטונגען פערעפֿענטליכט געוואָרען.

דער ריכטער האָט אויך דעם פערלאַנג פון פאָרד'ס אַדוואָקאַטען נאָכגעגעבען און זיי האָבען געוואונען דעם צווייטען וויכטיגען פּונקט. שפּירא איז ערשט צום ערשטען מאָל אויפֿגעטרעטען אַלס אַדוואָקאַט פאר זײַן צד. ביז-איצט איז ער געזעסען בײַם אַדוואָקאַטען-טיש און האָט געלאָזט גאַלאַגער'ן טון די גאַנצע אַרבײַט. לעצטענס האָט זײַן אַדוואָקאַט איהם אַליין בעשטימט צו לעזען די טײַלען פון די אַרטיקלען געגען איהם, וואָס ער איז פאַרגעשטעלט געוואָרען אַלס געצײַג פון „יודישער באַנדע", וואָס האָט פערטומעלט די פּוחות פון די פאַרמער-קינדער מיט קאָמוניסטישע אידעען.

נאָכדעם ווי מען האָט אויספערענען דעם ענקלאַגער אַדוואָקאַט שפּירא אַליין וואָס דאַרפֿען נעבען ערקלערונגען הענרי פאָרד. צוליב דעם בעווּנד צושטאַנד אָבער פון פאָרד'ן נאָך דעם לעצטען פאַל אין אויטאָ איז נישט בעוואוסט ווען וועט זיך פאָרד קענען שטעלען אויף די געריכטס-פערהאַנדלונגען אין דעטראָיט און צוליב דעם וועט אפשר דער פּראָצעס פערלעגערט ווערען.

איבער 20 מיליאָן איז מזומנים

פאַר דער פעראיינ. הילפס-קאַמפּאַניע אין אַמעריקאַ.

ניו-יאָרק. (י.ט.א.) פון דער 25-מיליאָן דאָלאַר קאַמפּאַניע פון „דזשאָינט" זענען שוין אַרום 6 און אַ האַלב מיליאָן דאָלאַר ביז איצט גצוזאַמעלט געוואָרען אין מזומנים און אַרום פערצעהן מיליאָן דאַרף נאָך אַרײַנקומען פון די פערשפּרעכונגען, וואָס זענען ביז איצט געמאַכט געוואָרען. האָט ערקלערט ה' דוד בראַון, דער פּרעזידענט פון דער זאַמלונגס-אַקציע, און ער פֿאָדערט אויף די שוער אײַנצומאַנען די געלדער וואָס דאַרפֿען אײַנגעצאַהלט ווערען היינטיגעס יאָהר, ווי אויך וואָס שנעלער פערענדיגען די קאַמפּאַניעס, וואָס דאַרפֿען נאָך דורכגעפֿיהרט ווערען.

אויף אַ בעראַטונג פון „דזשאָינט"- — שרייבט ה' בראַון — וואָס איז אָבגעהאַלטען געוואָרען אין הויז פון הערבערט לעהמאַן, איז געמאַכט געוואָרען אַנ'ערקלערונג, אַז אויב מיר וועלען זיך נישט צוטיילען מיט אונזערע זאַמלונגען, וועט אויסקומען פיל טעטיגקייטען אין איירופּאַ אײַנגאַנצען אָבצושטעלען און אַנדערע אײַנשרענקען.

„איך קאָן זיך נישט פאָרשטעלען קיין גרעסערען אומגליק פאר די יודען אין איירופּאַ בײַם היינטיגען טאָג. די יודען פון אַמעריקאַ האָבען אויף זיך גענומען אַ גרויסע אחריות און עס וואָלט בעדײַט אַ טראַגעדיע פאר אונז, ווען מיר זאָלען אונזערע פּלענער נישט קענען דורכפֿיהרען.

מיר מוזען גלײַך האָבען עטליכע מיליאָן דאָלאַר, כדי צו קענען דעקען אײַנזער צוזאָגען צווישען דעם 15. מערץ און 3. מאַי".

לעזט, אַבאָנירט
— דאָס —
„לאָדזער טאַגעבלאַט"

די געהיימניש פון יענער נאַכט...

שפּאַנענדער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען.

פון לעאָן פיערמאַן.

(69-טע פאָרזעצונג.)

עס איז געווען אַ שרעקליך בילד.

אין בלאַסען ליכט פון נאַפט-לעמפּלעך האָבען זיך אַרויסגערוקט עפּעס שאָטענס, וואָס האָבען זיך אַרומגעדרעהט צווישען פערבלוטיגטע מענשליכע קערפּער. מען האָט נישט געהערט פּיהרען קיין שום געשפּרעכען — בלויז געשרײַען, געוויינען און זיפצען.

דאָס פּובליקום האָט זיך מיט אַ יאָמערליך געוויין געוואָרפֿען אויף די חורבות און מיט דער הילף פון עלעקטרישע לעמפּלעך אויסגעזוכט די טויטע קערפּער פון זײַערע נאָהנטסטע.

אײַנער אַ הער, אַנקוקענדיג דעם פערבלוטיגטען קערפּער פון זײַן טאָכטער, האָט בעקומען אַ נערווען-אַטאַק און מען האָט איהם גלײַך אָוועקגעפֿירט אין שפּיטאָל וואַגאָן.

עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז פאר די פערוואונדעטע איז פערהאַן צו ווייניג אָרט.

אײַן וואַגאָן איז געווען צו ווייניג. מען האָט געשיקט נאָך אַ צווייטען.

די נאַכט איז געווען אַ פינסטערע, די לבנה האָט זיך בעהאַלטען אונטער די כמאַרעס, וואָס האָט נאָך שטאַרקער געשטערט די רעטונגס-אַקציע.

מען האָט געאַרבייט אַ גאַנצע נאַכט אַזש ביז בעגינען.

ווען דער ערשטער וואַגאָן מיט פערוואונדעטע איז אָנגעקומען אויפ'ן וואַרשעווינער וואָקזאַל האָבען זיך ווידער דערהערט אויסברוכען פון פערצווייפלונג. די מענשען האָבען אויפ'ן וואָקזאַל געוואַרט אויף זײַערע שוועסטערן, טעכטער און קינדער.

מען האָט געהערט רופען נעמען, בעפערקונגען און אַדרעסען.

די שווער-פערוואונדעטע האָט מען גלײַך אָבגעפֿיהרט אויף אַנ'אויטאָ אין שפּיטאָל. די לײַכט-פערוואונדעטע זענען אַליין געפֿאָהרען אויף דראָזשקעס, אין דער בעגלײַטונג פון זײַערע קרובים און פריינד, אַהיים צו זיך.

ווײַנגאַרטען האָט זיך נישט געריהרט פון אָרט.

ער איז געזעסען און געהערט.

אָבער ער האָט נישט דערהערט קיין אײַן בעקאַנטען נאָמען רופען.

ערשט אין דער פריה האָט ער זיך פון דער צײַטונג דערוואוסט דעם גורל פון זײַנע בעקאַנטע.

פרעדעק, אַ לײַכט-פערוואונדעטער, איז געלעגען אין שפּיטאָל פון דער קראַנקען-קאַסע, גאָלדשטײַן מיט זײַן „פרוי" אין כירורגישען שפּיטאָל אין פּראַגע.

31-טער קאַפּיטעל.

דעם זעלבען טאָג איז ווײַנגאַרטען נאָך אַ נישט-געשלאָפענער נאַכט אַוועק אין שפּיטאָל פון דער קראַנקען-קאַסע, כדי צו זעהן זיך מיט פרעדעק'ן.

מען האָט איהם אַרײַנגעלאָזט אין אַלגעמײַנעם זאַל, וואו ער האָט אין אײנעם פון די בעטלעך, וואָס זענען געשטאַנען אײַנסטען זאַל, דערזעהן ליגען פרעדעק'ן בלײַך ווי אַ מת.

דערזעהענדיג ווײַנגאַרטען, האָט ער אויסגערופֿען מיט אַ שוואַך קול:

— אַהאַ... דאָס זענט איהר... גוט מאָרגען...

— גוט מאָרגען...

פרעדעק האָט געהאַט אַ פערבאַנדאַזשירטען קאָפּ.

— ווי פיהלט איהר זיך? — האָט ווײַנגאַרטען געפרעגט.

— גוט... עס האָט געקאָנט זײַן נאָך ערגער... אַ סך ערגער...

— גאָט צו דאַנק אַז עס איז אַזוי געשעהן...

— נעכטען האָב איך נישט געוואוסט, צי איך וועל נאָך האָבען לעבען...

— און אויפ'ן קערפּער איז אײַך גאָרנישט געשעהן?

— ניין... בלויז דער קאָפּ... דער שטערן איז פערוואונדעט... מען האָט מיר באַלד געמאַכט אַנ'אָפּעראַציע... דאָ האָבען זיי אַ גאַנצע נאַכט געאַרבייט... זיי האָבען גענומען אונטער'ן מעסער איינעם נאָכ'ן אַנדערן... נאָך איצט מאַכען זיי אָפּעראַציעס... און אַ גאַנצען טאָג וועט עס דויערן...

— אָבער וואָס איז געשעהן מיט זיי? — האָט אַ בעאונרוהיגטער געפרעגט ווײַנגאַרטען.

— דאָס ווייס איך נישט — האָט פרעדעק געענטפערט — אויפהויבענדיג די לײַכט — איך האָב זיי געזעהן בלויז איין מאָל אויפ'ן וועג... זיי זענען געפאָהרען אין די מיטעלע וואַגאָנעס... דאָרט איז געווען נאָך ערגער...

— מײַנט איהר, אַז עפּעס שרעקליכעס איז מיט זיי געשעהן?

— איך ווייס נישט... איך ווייס נישט...

— ווי אַזוי קאָן מען זיך דערוויסען?

— איך וועל זיך שוין דערוויסען... איהר קענט זײַן רוהיג... איך וועל אַרויסשיקען אַ צעטעל. איך וועל זאָגען, אַז דאָס זענען מײַנע קרובים... מען וועט מיר זיכער איבערגעבען, צי די פּאַסאַזשירען אויך זיי זענען בעלונגען.

— און איהר, ווען רעכענט איהר געזונד צו ווערען?

— דאָס לאָזט זיך נאָך נישט זאָגען.

— מיר העלפֿען זעהן... שוער, מען דאַרף אַ ביסעל צו וואַרטען...

— צי מײַנט, איהר, אַז זיי האָבען נישט געענדערט זײַער פּלאַן און נאָך געוואוסט וועלען זיי נישט אַנטלויפֿען נאָך אויסלאַנד.

— איך מיין, אַז זיי האָבען דעם פּלאַן נישט געענדערט.

— חוץ עס, אַז אַלץ וועט בלײַבען בײַם אַלטען?

— יאָ, אויב עס וועט נישט געשעהן עפּעס וויכטיגעס...

— אַהאַ... יאָ... און אונזער עסק בלײַבט וויטער גילטיג?

— יאָ... אַהן צווייפֿעל...

ווײַנגאַרטען, נישט ווילענדיג מעהר אָנשטרענגען דעם קראַנקען, האָט פערלאָזט דאָס שפּיטאָל.

(פאָרזעצונג קומט.)

פאַריז קאָכט פון אַנ'אויסטערלישער מאָרד-געשיכטע.

אַנ'אויוען-הייצער פערברענט זײַן פרוי אין אויוען און ענטלויפט מיט דער פרוי פון אַנ'אינזשענער.—שטוינענדע אײַנצעלהייטען פונ'ם מאָרד.

פּאַריז האָט אַ נײַע סענסאַציע: עס איז נאָך נישט פערענדיגט געוואָרען דער פּראָצעס פון ד"ר בוגראַ, וועלכער האָט גע'הרג'עט און פערבאַלזאַמירט זײַן פּאַציענט און דאַן געהאַלטען זײַן טויטען קערפּער דרײַ חדשים אין אַ שראַנק — ווי עס איז ענטדעקט געוואָרען אַ פיל שוידערליכער מאָרד: אַ מאַן אין נאַנסי האָט פערברענט אין אויוען זײַן פרוי, כדי צו ענטלויפען מיט זײַן געליבטער קײַן פּאַריז.

די פּאָליציי האָט נאָך נישט פעסטגעשטעלט אַלע אײַנצעלהייטען פון דער דראַמע — מען קען שוין אָבער האָבען אַ בילד פון דעם, ווי אַזוי דער מאָרד איז פֿאָרגעגאַנגען.

זײַט אײַניגע טעג האָט מען אין נאַנסי גערעדט וועגען דעם פערשווינדען פון מאַדאַם אַנזשעל ווערמאַנד, 23 יאָהר אַלט, אַ פרוי פון אַנ'אויוען-הייצער ווערמאַנד, וועלכער האָט געאַרבייט אין אַ גרויסער דרוקעריי. מען האָט געוואוסט, אַז ווערמאַנד לעבט שלעכט מיט זײַן פרוי און פיל האָבען געמיינט, אַז די פרוי האָט פערלאָזען איהר מאַן. אָבער אײַניגע טעג נאָכ'ן פערשווינדען פון דער פרוי, איז ווערמאַנד אַליין אויך אָפּגעפאָהרען.

דערגעהענדיג דעם גרויסען אויוען פון דער דרוקעריי האָט אַנ'אַרבייטער געפֿונען טיילען פון אַ פערברענטען קערפּער. ער האָט באַלד מודיע געווען די פּאָליציי. מ'האָט געפונען ציין, פראָיען שפּילקעס און אויך אַ האָר אַנגעפּאַקט.

מען האָט זיך דערמאָנט, אַז ווערמאַנד האָט שוין נישט אײַנמאָל געדראָהט זײַן ווייב צו הרג'ענען. שבת אַוונט איז ער אַלוצלונג אַפּגעפֿאָהרען, זאָגענדיג אַז ער פאָהרט אַוועק קײַן אינדאָכינאַ, וואו ער האָט אַ זיכערען פּאָסטען.

די פּאָליציי האָט פעסטגעשטעלט, אַז ווען ווערמאַנד האָט אָנגעצונדען דעם אויוען אַהן אַ בעפֿעהל פון זײַנע מאַטראָנען. כדי צו פערברענען דעם קערפּער פון זײַן פרוי האָט ווערמאַנד בענוצט 2.000 קילאָ קויהלען. דאָס פײַער האָט געברענט אין אויוען פיער טעג, אין דאַן האָט ווערמאַנד טעלעפאָנירט צו דער פּאַרייניגונגס-געזעלשאַפֿט מ'זאָל קומען אַרויסנעהמען דעם אַש.

פאַר'ן אָבפאָהרען האָט וו. פערקויפט זײַן גאַנץ מעבעל פאַר 720 פראַנק.

ווערמאַנדע האָט געהאַט פיל געליבטע. דערהויפט פלעגט ער זיך אויסקלויבען יונגע אַרבײַטערינס, וועלכע ער פלעגט פֿאַרפּען, ווי נאָר זיי פלעגען שוואַנגער ווערען.

איצט ליגט אין שפּיטאָל אין נאַנסי אַ יונגע מוטער פון ווערמאַנד'ס אַ קינד. זי האָט מיט אײַניגע טעג צוריק געהאַט אַ קינד און אַנגעשריבען אַ בריף צו ווערמאַנד, פאָדערענדיג פון איהם געלד.

פון נאַנסי איז ווערמאַנד אַבגעפֿאָהרען מיט זײַן געליבטער, מאַדאַם ווינדעק, אַ פרוי פון אַנ'אינזשעניר, אַ שעהנע, יונגער ברונעטקע.

ווערמאַנד האָט אַנגעשריבען צום מאַן פון זײַן געליבטער:

— „אײַער ווייב איז מײַן געליבטע, זי איז שוואַנגער פון מיר שוין דרײַ מאָנאַטען — די וועט נישט וואַרטען, ביז איהר וועט זי וואַרפען. איך פאָהר מיט איהם אוועק קען פּאַריז".

ווערמאַנדע האָט אַנגעגעבען זײַנעם אַ פרעונד דעם אַדרעס צו שרײַבען איהם בריף קײַן פּאַריז אויפ'ן אַדרעס: „פּאָסט-רעסטאַנט, פּאָסט-ביוראָ 58 ריו ערדענער". דאָרט האָבען איהם אַבגעוואַרט אײַניגע פּאָליציי-אַגענטען. אַרום 6 אָוונט, דאָנערשטאָג איז ער אַרײַנגעקומען אין ביוראָ צוזאַמען מיט מאַדאַם ווינקעל, אַנ'עלעגאַנט געקלײַדעטע דאַמע. מ'האָט איהם באַלד פערלעגט אויף די הענד קײַטלעך און אַבגעפֿיהרט צום אויספֿאָרשונגס-ריכטער. דאָ לײַקענט ווערמאַנד רוהיג זײַן פערברעכען:

מײַן פרוי איז ענטלאָפען פון שטוב דעם 13-טען מערץ און איך ווייס נישט, וואו זי איז.

די געליבטע, מאַדאַם ווינדעק, האָט דערצעהלט, אַז זי האָט זיך מיט איהם בעקענט אין דעצעמבער 1926 און ערשט זײַט צווײַ מאָנאַטען זענען זיי אין אינטימע בעציהונגען.

„מיר פלעגען זיך בעגעגענען נאָר צוויי מאָל אַ חודש, שבת נאָכמיטאָג. פיל מאָל האָט ווערמאַנדע מיר דערצעהלט, אַז ער איז אונגליקליך מיט זײַן פרוי: „מײַן ווײַב פערגעט מיך. איך וועל די פערלאָזען און לעבען מיט דיר".

„ווען איך האָב נישט געוואָלט מיט איהם ענטלויפען קײַן פאַריז, ווייל איך האָב אַ דרײַ-יעהריג קינד, האָט ער אָנטעלעפאָנירט צו מײַן מאַן, געזאָגט, אַז איך בין זײַן געליבטע און מײַן מאַן האָט מיך אַרויסגעוואָרפען פון הויז. איך האָב דאַן געמוזט מיט איהם צוזאַמען פאָהרען.

„איך האָב קײנמאָל נישט געגלויבט, אַז מײַן געליבטער האָט ערמאָרדעט זײַן פרוי".

אײַדער מ'האָט זי אַבגעפֿיהרט אין תפיסה האָט די מאַדאַם ווינקעל געבעטען, מ'זאָל זי צונויפֿפֿיהרען מיט'ן געליבטען און מיט אַ געוויין האָט זי איהם געפרעגט:

— זשאַן, איך גלויב נישט, דו וואָלסט זײַן שולדיג אין אַזאַ מאָרד. שווער מיר אויף מײַן קאָפּ און אויף דעם קאָפּ פון אונזער קינד, וואָס וועט איצט געבוירען ווערען אין אײַניגע חדשים, אַז דו ביזט נישט שולדיג אינ'ם פערשווינדען פון דײַן פרוי".

ווערמאַנד, זעהר געריהרט פון זײַן געליבטער'ס ווערטער, האָט געשוואוירען.

און מאַדאַם ווינדיק איז אַבגעפֿיהרט געוואָרען אין תפיסה, זײַענדיג זיכער, אַז איהר געליבטער איז אונשולדיג.

די געליבטע האָבען אין פּאַריז געוואוינט אין צוויי בעזונדערע האָטעלען.

צומאָרגענס פריה האָט ווערמאַנד זיך מודה געווען, אַז ער האָט זײַן ווײַב דערשטיקט און דאַן פערברענט.

— דעם 13 מערץ — דערצעהלט ער — האָב איך זיך צוקריגט מיט מײַן ווײַב, מיר האָבען זיך געשלאָגען. איך האָב זי געשטיקט אַזוי לאַנג, ביז זי איז געפֿאַלען אַ טויטע.

— דאַן האָב איך זיך אַליין דערשראָקען פאַר מײַן טאַט. איך האָב זי אַרײַנגעוואָרפען אין אויוען.

און רוהיג, קאַלטבלוטיג פערלויבערט ווערמאַנד אַ פּאַפּיראָס'ל.

דער שקל-אויפרוף

פון אַלוועלטליכען ציוניסטישען עקזעקוטיוו.

לאָנדאָן. (י.ט.א.) דער ציוניסטישער וועלט-עקזעקוטיוו האָט אַרויסגעלאָזט אַנ'אויפרוף וועגען דער שקל-אַקציע, וואָס איז פּראָקלאַמירט געוואָרען אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע; אין אויפרוף ווערט צווישען אַנדערען געזאָגט:

דעם 1. אלול ת. ר. ווערט דרײַסיג יאָהר זײַט פון דער טריבונע פון ערשטען קאָנגרעס זענען פּראָקלאַמירט געוואָרען די לאָזונגען פון פּאָליטישען ציוניזם. דער נאָהענטסטער קאָנגרעס— יובּילעאום-קאָנגרעס, דאַרף אָבשפּיגלען אַלע כוחות, וואָס שטרעמען אין דער ציוניסטישער בעוועגונג. דער קאָנגרעס איז דער ווילנס-אינסטרומענט פון אָרגאַניזירטען ציוניזם און רעפּרעזענטירט דעם געזעץ, וואָס ער שאַפֿט אַליין. עס איז העכסטענס נויטווענדיג פאַר די פּאָליטישע און מאָראַלישע אינטערעסען פון ציוניזם, אַז דער 15-טער קאָנגרעס זאָל רעדען אין נאָמען פון הונדערטער טויזענדער אָרגאַניזירטע יודען.

דער עקזעקוטיוו האָט בעשלאָסען צו פּראָקלאַמירען אַ שקל-אַקציע אין די חדשים ניסן און אייר ת. ר. און אין דער צײַט ווערט די ווערבירונגס-אַקציע געשטעלט אין צענטער פון דער אָרגאַניזאַציאָנעלער טעטיגקייט אין אַלע לענדער.

עס קלינגט שוין איז גאַנץ לאָדז,
אַז אַלער אַרט ביטעס, פּאַראַניעס, רעקורסען, אַפּעלאַציעס און אַלע געריכטס-פינאַנס-אַדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס ווירט[...] אַמבעסטען, אַמביליגסטען און אַמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביוראָ
„פּאָלאָניאַ" אַלעיאַ 1 מאַי 7.
וויכטיגע בעמערקונגען: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אַנווײַזונגען אין אַלע שטײַער-אָנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאָן שווייצער.
— איבערזעצונגען: האַנדעלס- און פּריוואַט-קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען, — פּראָטעסטירטע וועקסלען ווערען אָנגענומען אויפצומאַנען מיט אײַגענע קאָסטען.

שטיצט דעם הילפס-פעראיין „תומכי אורחים" פאמארסקא 18 וועלכע ארדענט איין א גרויסע פסח-אקציע

לאדזשער כראניק.

פאבאר-קאמיסיעס פאר'ן יאהרגאנג 1906.

(—) דער רעגירונגס - קאמיסאריאט מעלדעט, אז די פאבאר-קאמיסיעס פאר'ן יאהרגאנג 1906 הויבען אן זייער פונקציאנירען דעם 2. מאי און וועלען אמטירען ביז'ן 25 יוני.

10 פראצענטיגע הוספה פאר לעהרער.

(ט) דאס בילדונגס - מיניסטעריום האט אבערקענט די לעהרער פון די בילדונגס-ערגענצונגס-שולען א הוספה פון 10 פראצענט.

דער מאגיסטראט מעלדעט דערויבער, אז די פעדאגאגען פון די לעהרער און די אווענט-שולען, פאר-שולען און קורסען פאר דערוואקסענע ווערט די הוספה פערקלענערט פון 1. אפריל.

א שטארקע פרעקווענץ פון טראמוואי נומער 12.

(פ) דער טראמוואי נומער 12, וואס איז זונטאג געלאזט געווארען אין בעוועגונג, האט געהאט מעהר ווי אין ווארשע. צוליב דער שטארקער פרעקווענץ, וועלען די טראמוואיען פון דער נייער ווארשאוער געהן עפטערע ווארשעמען.

וואיעוואדא יאשטשאלט פאדערט אויף דעם מאגיסטראט צוצונעהמען צו די עפענטליכע ארבייטען יוד. ארבייטער.

אויב נישט וועלען אפגעשטעלט ווערען די רעגירונגס-קרעדיטען.

(ג) צוליב דעם, וואס דער מאגיסטראט זאגט אב אויסצופירען די בעשליסען פון היגען שטאט-ראט וועגען אננעמען יודישע ארבייטער צו די שטאטישע און קאנאליזאציע - ארבייטען און אנערקענט נישט דערמיט די פערארדנונג פון מיניסטעריום פאר עפענטליכע ארבייטען פון 25 מערץ 1926 און דעם צירקולאר פון וואיעוואדע מכח דעם זעלבען ענין — האט ראטמאן ש. מילמאן, אלס פארזיצער פון יודישען קלוב-מאנדאט, זיך געווענדעט צו דער קרייז-דירעקציע פון עפענטליכע ארבייטען אין לאדז און פערלאנגט פון דירעקטאר סטאַווויצקי, ער זאל איהם אויפקלערען, פארוואס מען אנגאזשירט ביי די עפענטליכע ארבייטען די יודען.

ה' סטאַווויצקי האט דעראויף געענטפערט, אז דער ענין איז איהם בעקאנט; וועגען דעם האט ער אפילו שוין קאנפערירט מיט'ן וואיעוואדע יאשטשאלט, וועלכער לעצטער האט אין פערשטענדיגונג מיט'ן מאגיסטראט אויפגעפאדערט דעם מאגיסטראט אבצוהיטען ונעהריג די פערארדנונג פון מיניסטעריום.

ראטמאן מילמאן האט ווייטער אנגעוויזען, אז דאס פערשלעפען די דאזיגע אנגעלעגענהייט ברענגט רעזולטאט, אז דער מאגיסטראט נעמט נישט צו די ארבייט קיין יודישע ארבייטער; ער האט דערביי פערלאנגט, אז די וואיעוואדזשאפט זאל לעת עתה אבשטעלען דאס ווערבירען נייע ארבייטער צו די עפענטליכע ארבייטען ביז דער וואיעוואדע וועט קומען קיין לאדז.

דער דירעקטאר איז דאן צוזאמען מיט ראטמ. מילמאן אוועק אין דער וואיעוואדזשאפט, וואו זיי זענען אויפגענומען געווארען דורכ'ן ווייצע-וואיעוואדע לעוואוויצקי, וועמען ה' מילמאן האט בעקאנט מיט דער דערמאנטער אנגעלעגענהייט און דערביי איהם איבערגעגעבען א מעמארנדום, וואו עס ווערט אנגעוויזען אויף'ן שווערען קאמף פאר לעבען אויף ארבייט, וואס די יודישע ארבייטער מוזען פיהרען, ווערענדיג בעעולה'ט אויף טריט און שריט פון זייערע עקאנאמישע פיינדליכע רעגלט.

דער פאלמ'סמער בעווייזט אז די ציפער פון 26 יודישע ארבייטער, וואס ווערען בעשעפטיגט ביי די שטאטישע ארבייטען, בעת די יודישע בעפעלקערונג אין לאדז צעהלט העכער 35 פראצענט פון דער אלגעמיינער צאהל.

דער ווייצע-וואיעוואדע האט דעראויף ערקלערט, אז די פראגע איז נאהענט דעם וואיעוואדע, וועלכער איז וועגען דעם אינפארמירט. דערביי האט ער בעמערקט, אז די וואיעוואדזשאפט וועט אבשטעלען פאר לאדז די ווייטערע קרעדיטען אויף די עפענטליכע ארבייטען, אויב דער מאגיסטראט וועט להבא נישט אויספירען די פערארדנונגען פון דער וואיעוואדזשאפט וועגען צונעמען יודישע ארבייטער צו די עפענטליכע ארבייטען.

באלד נאכדעם האט דער ווייצע-וואיעוואדע פערארדענט דעם דירעקטאר פון עפענטליכע ארבייטען, סטאַווויצקי'ן צו פערשטענדיגען זיך מיט'ן לייטער וואיטשעכאווסקי וועגען ארויסשיקען צום מאגיסטראט געהעריגע אויפפאדערונג און אויך וועגען ארויסגעבען צוליב דעם ענין צום מיניסטער מאראַטשעווסקי.

דער נאטשעלניק וואיטשעכאווסקי האט אויף א קאנפערענץ מיט'ן ראטמאן מילמאן ערקלערט, אז היינט דאנערשטאג וועט ער ארויסשיקען צום מאגיסטראט א שטרענגע אויפפאדערונג וועגען אויספיהרען די צירקולארען פון מיניסטעריום בנוגע די עפענטליכע ארבייטען. אין נעגענפאל וועלען תיכף צוריקגעצויגען ווערען די קרעדיטען.

וועגען פעראייניגען די פערזיכערונגען פון ארבייטסלאזיגקייט, קראנקהייט און עלטער.

(ע) אויף דער לעצטער זיצונג פון דער פערוואלטונג פון דער קראנקען-קאסע איז ארומגערעדט געווארען דער פראיעקט פון ארבייטס - מיניסטער וועגען קאנסאלידירען די פערזיכערונג פון ארבייטסלאזיגקייט, קראנקהייט-פאלען און אלטקייט. די ארבייטס-געבער האבען ערקלערט, אז זיי וועלען זיך נישט בעטייליגען אין דער דיסקוסיע און דעם ארבייטס - מיניסטער וועלען זיי שריפטליך שיקען זייער מיינונג וועגען דעם ענין.

דאס שול-וועזען ווערט גרינדליך רעפארמירט.

מאגיסטראט איז געגען דעם, אז דער שטאט-ראט זאל זיך פערנעמען מיט דער רעארגאניזאציע פון שול-וועזען.

(ע) אויף דער געשטריגער זיצונג פון דער קאמיסיע פאר אלגעמיינע ענינים פון שטאט-ראט איז ארומגערעדט געווארען דער שטאנדפונקט, וועלכען עס דארף פערנעמען דער שטאט-ראט לגבי דעם פראיעקט פון איינהייטליכען שול-וועזען אין פוילען. ד"ר קאפעשטינסקי האט אין נאמען פון פפ"ס פראקציע געגעבען א פערשלאג אנצונעמען א שטעלונג, אז דאס שול-וועזען מוז זיך שטיצען אויף'ן דעמאקראטישען יסוד. עס מוז עקזיסטירען אן איינהייטליכער 7-קלאסיגע שול און אלע קינדער מוזען זיך אויף א גלייכען אופן לערנען אין איהר. אבער עלעמענטארע שולען מוזען זיך בעפינען א מיטעל-שולע און א פאר-שולע, פרי די קינדער, וואס גע־דינען די פאלקס-שולע וואלטען זיך ווייטער קענען בילדען. דאס איבערגעהן פון איין טיפ שולע צו דעם צווייטען דארף זיין לייכט. עס דארף נישט עקזיסטירען א בעזונדערע שולע פאר פערמעגליכע און אומבעמיטעלטע. די קינדער, וואס לערנען זיך נאך אין דער אלגעמיינער שולע, מוזען אומענטגעלטליך זיין דעם צוטריט צו לערנען זיך אין דער מיטעל-שולע ביז 18 יאהר.

דער ראדיקאלער פערשלאג האט ארויסגערופען א גרויסע דיסקוסיע. אלס קאנטר-פערשלאג איז איבערגעשטעלט געווארען דער שטאנדפונקט פון מאגיסטראט, אין וועלכען עס זאגט זיך, אז די פראגע פון איינהייטליכען שול-וועזען אין פוילען איז, א קאמפליצירטע און געהט נישט אריין אין דער קאמפעטענץ פון שטאט-ראט. צוליב דעם דארף דער שטאט-ראט אוועקגעהן זיך נישט פערנעמען מיט דעם ענין. עס דארף געשאפען ווערען א ספעציעלער ראט פון נאציאנאלער ערציהונג, וועלכע דארף אבגעבען א קאנקרעטע שטעלונג צום פראיעקט.

אנטי-אלקאהאל-צוזאמענפאהר ווערט פארקומען אין לאדז.

(ט) מיטוואך אווענד איז אין זאל פון שטאט-ראט פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען קאמף געגען אלקאהאליזם אין לאדז. אויף דער קאנפערענץ האבען זיך בעטייליגט פערשטעהער פון שטאט-ראט, וואיעוואדזשאפט, רעגירונגס-קאמיסאריאט, מאגיסטראט. עס איז ספעציעל געקומען פון ווארשא דער אויטאר פון אנטי-אלקאהאל געזעץ פראיעקט, רעדאקטאר שימאנסקי, וועלכער האט אנגעוויזען, אז שאדענער שפירט ווערט כלומר'שט צו הייליג-צוועקען פערקויפט אפילו קינדער. די אידעע פון קאמף געגען אלקאהאליזם האט אין לאנד א סך אנהענגער.

ה' זאלעסקי, וועלכער איז אין דער צייט פון קריג געקומען פון אמעריקא קיין פוילען, האט אין א קורצער רעדע געשילדערט די נויטיגע ווירקונג, וואס דאס אנטי-אלקאהאל געזעץ האט געהאט אויף'ן לאנד. דאס אנטי-פראהיבישאן-געזעץ האט פערמינערט די צאהל פערברעכענס אין די פעראייניגטע שטאטען און פערגרעסערט דעם וואוקס פון שפארזאמקייט.

צום סוף איז נאך א לעבהאפטער דיסקוסיע בעשלאסען געווארען צוזאמענצורופען צו ארגאניזירען אין לאדז א פיליע פון דער געזעלשאפט „ניכטערקייט" און אנצונעמען שריט, אז אין אונזער שטאט זאל פארקומען דער אלפוילישער אנטי-אלקאהאל צוזאמענפאהר.

פראגע וועגען פערלענגערן די האנדעלס-שעה'ן פאר יום-טוב איבערגעשיקט קיין ווארשא.

(§) מיר דערוויסען זיך פון ארבייטס-אינספעקטאריאט, אז די פראגע פון פערלענגערן די האנדעלס-שעה'ן אין דער פאר יום-טוב וואך איז איבערגעשיקט געווארען דורכ'ן ארבייטס-אינספעקטאר קיין ווארשא.

זאל פילהארמאניע
20 נארוטאוויטשא 20
נאר 1 פארשטעלונג
פון די לאדזער ארטיסטען
שבת, 3,30 נמ. פאפולערע פארשטעלונג צו ביליגע פרייזען
פון 80 גר. ביז 2.50 — די אין לאדז בעליבטע פיעסע
די ווייסע שקלאפין
לעבענס-בילד אין 4 אקטען פון זאלאטארעווסקי.
צום שלום: א גרויסער דיווערטיסמענט
אין וועלכן עס נעמט אנטייל פרוי בעזמאן—קופלעטען פרוי גאלדשטיין לידער א. אנדערע.
— צום לעצט — דער ראדימנער רבי
פאראדיע אויף'ן פאלקס-ליד „דער רבי אלימלך" פון א בעזשאנעק,
אויסגעפיהרט פון פרוי בעזמאן און כאר.
ס'בעטען אנטייל פרויען: בעזמאן, גאלדשטיין, פאדערמאן, ראזענצווייג,
מענער: האמבורגער, ביאלקאוויטש, נירענבערג, נייהויז, פאליאנסקי, אריעל.
אדמיניסטראטאר: א. בעזמאן.
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

20-יעהריגער יודישער יונגערמאן פער'משפט פאר שאנטאזש.

ער פאדערט 500 דאלאר דורך אנאנימען בריף. דראהענדיג מיט מסירה.

(§) דער 20-יעהריגער משה מאלמאן האט געהאט די עלטערן אין ארץ ישראל וועלכע זענען פון דארט געקומען נאך דריי יאהר וואוינען. דורך דער צייט האט מאלמאן, א שילער פון א גימנאזיום, געהאט לעקציעס, פון וועלכע ער האט געלעבט.

נאכ'ן ענדיגען דאס גימנאזיום האט ער זיך בעקענט מיט א פריילין ז., א יתומה, מיט וועלכער ער האט פערפיהרט א ראמאן. שפעטער האט ער מיט איהר חתונה-געהאט.

פון די לעקציעס, האט דער יונגער פערהייראטער מאן נישט געקענט פערדינען קיין פאמיליען-לעבען.

זייענדיג אויף א שמחה ביי א געוויסען לאנגאוויטש, האט ער זיך בעפריינדעט מיט לאנגאוויטש'ס זוהן, חיים.

אין א געוויסען טאג האט חיים לאנגאוויטש, וועלכער האט אנגעפיהרט מיט זיין פאטער'ס געשעפט, ערהאלטען אן אנאנימען בריף, אין וועלכען ער ווערט אויפגעפאדערט צו געבען 500 דאלאר. אין נעגענ-פאל וועט ער גע'מסר'ט ווערען ביי דער מאכט, אז ער ארבייט אויס אין געהיימע ספרים. דאס געלד, איז אין בריף געשריבען, דארף ער שיקען אין א בריף אויף פאסט-רעסטאנט פאר טוויאטקאווסקי'ן.

לאנגאוויטש האט דעם בריף איבערגעגעבען דעם אויספארשונגס-אמט, און מען האט ה'ן געהייסען אריינלעגען אין בריף אנשטאט 500 דאלאר, עטליכע שמוציגע פאפיר.

ציוויל-אגענטען זענען אויף דער פאסט אוועק דריי נאכאנאנד, וועלכע האבען ארעסטירט מאלמאנ'ען, וועלכער איז אלס קוויאטקאווסקי געקומען אפנעמען דאס „געלד". נעכטען איז פארגעקומען זיין פראצעס.

אין געריכט האט מאלמאן ערקלערט מיט טרערען אין די אויגען, אז דאס פערברעכען איז ער בעגאנגען צוליב נויט, נישט אבגעשעצט זיך קיין רעכענונג.

דאס געריכט האט אין אכט גענומען די בעזונדערע אומשטענדען, וועלכע האבען דעם אנגעקלאגטען בעוואויגען צו בעגעהן די פערברעכערישע טאט, און מאלמאנ'ען פער'משפט אויף 3 חדשים טורמע.

—o—

פאר א שטרייק פון... קוימענקעהרעס.

(ע) די קוימענקעהרערס האבען ארויס געשטעלט א הוספה-פאדערונג.

צוליב דעם, וואס די פאדערונג ווערט נישט נאכגעגעבען, וועלען מיר אין לאדז האבען אנ'אריגינעלען שטרייק: א שטרייק פון קוימענקעהרערס.

כשר לפסח
KUNEROL
איז גאראנטירט שפייז-פעטס פון ריינער מאקאסנים
מער אויפזעהערשאפט אונטער דער השגחה פון הרב ר' שמואל עהרענפעלד פון מאטערסדורף מיט'ן הסכם פון הרב ר' אברהם צבי פערלמוטער אין ווארשא

טראנזאקציעס פון רומענישע סוחרים אין לאדז.

(ע) נעכטען האבען פערלאזט לאדז פארשטעהער פון די צוויי גרעסטע טעקסטיל-אונטערנעהמונגען אין גאלאץ (רומעניען), פעראגינאן און ברידער בליבניקאוו. די פארשטעהער פון די דאזיגע פירמעס האבען אבגעהאלטען קאנפערענצען מיט די גרעסטע היגע טעקסטיל-פירמעס און איינגעקויפט א טראנספארט מאנופאקטור פאר 300 טויזענט זלאטים.

אין פערלויף פון לעצטען יאהר האבען די דאזיגע 2 רומענישע פירמעס איינגעקויפט פאר אנדערהאלבען מיליאן זלאטים סחורות.

ארבייטער, וועלכע זענען ארעסטירט געווארען בעת'ן טעקסטיל-שטרייק, זאלען אין קורצען בעפרייט ווערען.

(—) בעת'ן לעצטען טעקסטיל-שטרייק זענען אין זגערזש-וואליא פארגעקומען ארעסטען פון שטרייקענדע ארבייטער. נעכטען איז צום וואיעוואדע געקומען א דעלעגאציע אין די פערזאנען פון די דעפ. שמשערקאווסקי און ח' דאנעלעוויטש, וועלכע האבען געבעטען, אז די ארעסטירטע, וועלכע זיצען נאך ביז היינט אין טורמע, זאלען בעפרייט ווערען. דער וואיעוואדע האט צוגעזאגט צו אינטערווענירען.

אפקלאנגען פון די איינברוכס-גנבה אין ספיריטוס-מאנאפאל.

איינער פון די גנבים פאר'ן געריכט.

(§) נעכטען האט דאס פרידענס-געריכט בעטראכט דעם פראצעס געגען פראפעסיאנעלען קאסע-ברעכער סטעפאן ראשעאווסקי, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין אויספיהרען אן איינברוכס-גנבה אין לאקאל פון ספיריטוס-מאנאפאל אין לאדז.

ווי עס איז צו זעהן פון בעשולדיגונגס אקט האט דער נאכט-וועכטער פון ספיריטוס-מאנאפאל אויף דער זאגאניקאווא נאס פלוצלינג דערהערט עפעס א פערדעכטיגען גערויש, וואס איז געקומען פון קאנטאר.

ארומקוקענדיג אין קאנטאר, האט דער וועכטער דערזעהן עטליכע פערשוינען שטעהן ביי דער קאסע און פרובירען זי עפענען.

ער האט גלייך אלארמירט די פאליציי, וואס האט איינעם פון די גנבים, דעם אנגעקלאגטען, ארעסטירט. די איבריגע זענען אנטלאפען.

דאס געריכט האט ראשעאווסקי'ן פער'משפט אויף א האלב יאהר טורמע.

היינטיגעס יאהר וועט די קאנאליזאציע אנהויבען צו פונקציאנירען.

(ע) אין צוזאמענהאנג מיט'ן אנהויבען די קאנאליזאציע - ארבייטען, איז פארהאן א פראיעקט פלאן פון די דאזיגע ארבייטען מיט'ן ציל נאך אין היינטיגען יאהר צו לאזען אין בעטריב די קאנאליזאציע. לויט'ן דאזיגען פראיעקט זאלען אין היינטיגען יאהר פערטיג ווערען 16.000 קאנאל-מעטער. עס זאל אנהויבען טעטיג זיין קודם כל די פערטיגע קאנאליזאציע - קאנאלען אין צענטער שטאט.

טעאטער „סקאלא"
18 צעגעלניאנא 18
פרייטאג, דעם 8-טען אפריל אנפאנג 9 אין אווענד קומט פאר
דער 25-יעהריגער יובילעאום
פון ערשטען לאדזער יודישען סופלער — שמואל ליודנער
עס ווערט געשפילט די נייעסטע קאמישע אפערעטע אין 3 אקטען פון סיגאל,
וועלכע איז געגאנגען אין אמעריקא איבער 2 סעזאנען
דער סעזאן פון ליבע
אויף דעם אווענט איז ספעציעל איינגעלאדען געווארען די גוט-בעקאנטע אין לאדז סובערעטין, וועלכע האט געשפילט אויף די פוילישע בינע
אידא ערוועסט
וועלכע שפילט די הויפט-ראל.
צום שלום א גראנדיעזער דיווערטיסמענט
מיט'ן אנטייל פון אידא ערוועסט, וועלכע וועט אויספיהרען די נייעסטע פוילישע און יודישע לידער. אויך זינגט דאס 10-יעהריגע וואונדער - קינד
מאליא ליודנער, וועלכע האט געשפילט מיט יולוס אדלער'ן „וואס געשען איז געשען" פון „בלינדען מאלער" ווי אויך נעמען אנטייל
די צווייטע חברים פון „היקט" אדאם דאמב און מאיר מעלמאן, ווי אויך די נייעסטע טענץ אויסגעפיהרט פון בעקאנטען טענצער לייבאוויטש.
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער „סקאלא"

Lodzer Tageblat № 83 לאדזער טאגעבלאט

צירקולאר פון מיניסטעריום וועגען טוישען די רעליגיע.

(נ) דאס מיניסטעריום פאר רעליגיעענינים און פאלקס-בילדונג האט צו אלע סטאראסטעס און צום לאדזשער רעגירונגס-קאמיסאר פארשיקט א צירקולאר פון פאלגענדען אינהאלט:

היות עס קומען פאר לעצטענס פאלען צוליב די רעכט וועגען ענדערן די צוגעהערונגקייט צו וועלכער עס איז רעליגיע, מאך איך אויפמערקזאם, אז לויט'ן ארטיקעל 111 פון דער פוילישער קאנסטיטוציע, און לויט די רוסישע פארשריפטען, איז דער ענין פון טוישען די רעליגיעצוגעהערונגקייט מוז פארקומען נאר מיט דער ערלויבניש פון דער העכסטער אדמיניסטראטיווער מאכט.

צו דער היינטיגער פערזאמלונג אין דער קרעדיט געזעלשאפט.

צוליב דער ווילקירלעכקייט פון דער היניגער פערזאמלונג אין דער לאדזשער קרעדיט - געזעלשאפט, האט די דירעקציע בעשלאסען נאך היינט ארויסצוגעבען איינגאנגס-בילעטען פאר אלע הויזבעזיצער, וואס זיינען מיטגלידער פון דער קרעדיט-געזעלשאפט. עס איז ווינשענסווערט, אז אלע הויזבעזיצער זאלען צאהלרייך ערשיינען, כדי ווען עס האנדעלט זיך וועגען אראפנעמען די שטראפען פאר נישט אמצאהלען די ראטען.

קאאפעראטיווע באנק פון פון סוחרים-פעראיין, פעטריקאווער 15.

(נ) דער יודישער סוחרים- און פאבריקאנטען-פעראיין פון לאדז און אומגעגענד (פעטריקאווער 15) טרעט צו אין דער נאהענטסטער צייט צו שאפען אן אייגענע קאאפעראטיווע באנק-איינסטיטוציע, געשטיצט אויף פאיען און פרינציפּען פון די מיטגלידער.

פון געריכט.

א בחור'טע, וואס שלאגט פאליציאנטען.

(—) מיט א צייט צוריק האט די פראסטיטוטקע יאנינא פּרייאס און א שכור'ן צושמאגער זיך געהאַרפען אויף א פּאליציאנט און איהם געשלאגען, זי איז דערפאר פאר'ן משפט געווארען אויף 2 וואכען ארעסט. געכטען איז די בחור'טע ווידער געשטאנען פאר'ן געריכט און איך פאר'ן זעלבען חטא. איצט האט זי בעקומען 2 חדשים טורמע.

2 חדשים טורמע פאר פעלשען א דאקומענט.

(—) דער 36-יעהריגער אברהם מאיר פאיענצקי איז אין יאהר 1926 געקומען פון דאנציג קיין לאדז, וואו ער האט נישט געפינען קיין ארבייט. כדי צו בעקומען אונטערשטיצונג, האט ער געפעלשט א דאקומענט פון הויז-ווירט, וועלכער בעשטעטיגט צו בעקומען אונטערשטיצונג, די פעלשונג איז דערקאנט געווארען און פאיענצקי איז פאר'ן משפט געווארען דורכ'ן געריכט אויף 2 חדשים טורמע.

ענדערונגען פון טעלעפאן-טאריף?

(§) ווי מיר דערוויסען זיך ווערען די רעכנונגען פאר'ן חודש אפריל נאך ניט צוגעשיקט דורך דער טעלעפאן-געזעלשאפט, לאמיר געוועהנליך ווערען די רעכנונגען געשיקט אין די ערשטע טעג פון יעדען חודש. די סבה דערפון איז דאס, וואס די דירעקציע ווארט אויף א בעשלוס פון ווארשא וועגען ענדערן דעם טאריף, וואס דארף געשעהן אין די נאהענטסטע טעג. אין דער זעלבער צייט דארף אויך ענדגילטיג בעשלאסען ווערען, צי דער פראיעקט פון די לימיטקעס טרעט אריין אין קראפט.

פענסיאנאט „סאנאטא“.

דער בעקאנטער פענסיאנאט „סאנאטא“ אין וואשניאווא-גורא איז איבערגעמאכט געווארען אין מעבלער'ס וואלד, וואו עס זענען איינגעשאפט געווארען די מאדערנסטע פערבעסערונגען, ווי עלעקטריע, ראדיא, א.א.וו. דער פענסיאנאט ווערט געפיהרט אונטער דער לייטונג פון פרוי פייל. אלץ איז שטרענג כשר.

מינ. סקלאדקאווסקי אין טאמאשאוו.

(פון אונזער קארעספאנדענט)

זונטאג, דעם 3 אפריל א זייגער 9 אין אווענט איז דורכ'ן טאמאשאווער מארק פערבייגעפאהרען צו'ן אויטא, אין וועלכען ס'האבען זיך געפינען אייניגע בעקאנטע פערזאנען.

נעבען „קאמענדאנטשיע רענקאמאי“, האט זיך דער אויטא פערהאלטען. און עס איז פון איהם ארויסגעשטיגען א פערזאן, ציוויל געקליידעט און צו זיך צוגערופען דעם דיזשורירענדען פאליציאנט — איהם ערקלערט, אז ער איז אינערן-מיניסטער סקלאדקאווסקי.

דער מיניסטער האט געזאגט דעם פאליציאנט, אז ער פאהרט קיין קעמנקאוו צערזיקוועגס, ד. ה. מאנטאג 8 פריה וועט ער בעזוכען טאמאשאוו.

דער פאליציאנט האט זיך זעהר דערשראקען, און איז געבליבען שטעהן ביז דער אויטא האט פערשווונדען פון ארט.

בליץ-שנעל האט זיך די ידיעה וועגען מיניסטער'ס בעזוך פערשפרייט איבער דער שטאט. מען האט אנגעהויבען פויצען די הויפען א. ד. גל. די רעגירונגס-אמטען און מאגיסטראט האבען געמאכט אלע פארבערייטונגען אויפצונעמען דעם מיניסטער.

מאנטאג'ס צו דער בעשטימטער צייט פינקטליך 8 פריה, איז טאקי דער מיניסטער געקומען צו פאהרען. אין בעגלייטונג פון לאדזשער וואיעוואדע, ברזשעזשינער סטאראסטא, דעם קאמענדאנט פון דער קרייז-פאליציי און טאמאשאווער פאליציי-קאמענדאנט האט דער מיניסטער בעזוכט אלע אמטען, ווי אויך א גאנצע רייהע הויפען.

דער מיניסטער האט אויפמערקזאם געמאכט, אז דער סאניטארער צושטאנד איז נישט אין ארדנונג... דער מיניסטער האט אויך געלעגט ספעציעלע אויפמערקזאמקייט אויף די יודישע גאסען און ער האט אויך געהייסען דארט דורכפיהרען ארדנונג.

אין טאמאשאוו האט דער פלוצלינגדיגער וויזיט פון מיניסטער געמאכט א גרויסען רושם.

ש. רעזשעווסקי.

Gazownia Miejska w Łodzi,

dążąc stale do spopularyzowania gazu wśród najszerszych warstw społeczeństwa, wprowadza nowe ulgi, a mianowicie:

przy połączeniu gazomierza u nowych konsumentów, będzie policzony tylko materjał, zużyty do tej roboty, o ile takowy nie jest na miejscu; samo zaś wykonanie połączenia przez pracowników Gazowni uskuteecznione będzie

bezpłatnie!

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת?

פערזענליך לויטעט יעדער אין ביורא פּיעטריקאווער 17: ואמרת אליו, זאלסט דו איהם זאגען, אז אין דעם ביורא פּיעטריקאווער 17, דורכגאנג (זאכאדניא 52) ווערט לויט'ן אוסטאוו געווינשטנעהאט ערלעדיגט אלערליי בימעס, קלאוזולעס זאבעזונדערשטעניעס אויך אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, אפּאזיציעס, אדוואקאטן, רעקורסען — חוגנזוצאןצעסיעס, פּעטער אין קאסיסאר.-זשאנדר, ביטעס אין אלע פאליציי-בעצירקען, שותפות-אקטען, סטאטוטען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דאראוויזנעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. שנעל, רעעל און ביליג! מיט אכטונג י. מאנעלא רעכטסקאנסולענט פּיעטריקאווער 17, זאכאדניא 52.

יעדער איינציגער האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייי-מאשינען, גארדעראבען א.ז.וו. צאהלט די העכסטע פּרייזען

א. ווייצמאן נארוטאוויטש 19 (דזיעלנא)

אין מעבעל-געשעפט (פּריוו.-וואהנ.) שטנקעוויטש 29 ביי מיר איז שטענדיג פערט. גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

פּויליש וועלכע ווילען ערלערנען גרינדליך אין א קורצער צייט. צו ווענדען זיך: זאכאדניא 29, וו. 3.

זייט נישט קיין עגאאיסטען!

מיר טרעפען מיילמאל מענשען, וואס האבען א רייצענדע הייסע און פרישע געזיכטס-הויט און שעהנע הענד.

ווען מיר פרעגען, וואס זיי פערדאנקען דאס, בעטיהען זיי זיך מיט א שמייכעל צו ענדערן דאס געשפרעך.

די דאזיגע עגאאיסטען ווילען אייך נישט מודה זיין, אז די פרישקייט פון זייער געזיכט, הענט און קערפּער פלעגט

Cosmopolis

א זיכער מיטעל, וועלכעס גיט צו די הויט א סאמעטענע גלאטקייט, עלאסטישקייט און מאכט גלאטיג די פעלדען.

Roman Włodarski, Warszawa, Lubeckiego 5 :הויפט-סקלאד אויף פוילען

צו בעקומען אין די אפטייקען, אפטייק-סקלאדען און פערפומעריעס. פרייז זל. 2.50 פאר א שטיק. אין פאל ווען מען בעקומט נישט דארף מען זיך ווענדען צום הויפט-סקלאד פאר פוילען. [illegible] בעקומען פּאראויס זל. 2.75 אדער 3.25 פאר נאכנאמע. היט זיך פאר פעלשונגען!

שרייבט אייערע קרובים אין אמעריקא,

אז אייער לאנדסמאן ג. אייזנער, שטענדיגער ניו-יארקער קארעספאנדענט פון „לאדזשער טאגעבלאט“, האט נאך א לאנג-יעהריגער פראקטיק אין א ניו-יארקער באנק, געעפענט פאר זיך אן אגענטור פון די גרעסטע שיף-קאמפאניעס און ער האט אויך בעקומען די ערלויבניש איבערצושיקען אמעריקאנער דאלאר קיין פוילען און אנדערע לענדער.

באנק בעזונדערע אויפמערקזאמקייט האט געשאנקען ווערען צו די לאדזשער אין אמעריקא, וואס ווילען קויפען שיפסקארטען אדער איבערשיקען אמעריקאנער דאלאר צו זייערע קרובים אין לאדז. פאר זיי וועט אויך גענומען ווערען א ספעציעל ביליגער פרייז.

צי ערווארט איהר ווער פון אמעריקא?

אויב איהר ערווארט א בעזוך פון אייערע קרובים, אדער פריינד אין אמעריקא, דאן שרייבט צו זיי. אז אויב זיי ווילען האבען א גוטע, בעקוועמע און שנעלע רייזע און דערצו נאך אין קריין פון זייערע לאנדסלייט, אז זיי זאלען זיך ווענדען צו זיין רייזע מיט איהם פערשטענדיגען. ער וועט זיי אויך בעזארגען אלע נויטיגע רייזע-דאקומענטען.

צי זוכט איהר ווער אין אמעריקא?

ווען איהר ווילט וויסען צי איז נעפינען אין אמעריקא, וועל איך אייך אין דער הינזיכט בעהילפיג זיין. צו דעם צוועק וועט איהר מיר מוזען צושיקען די אלטע אדרעסען פון די געזוכטע, ווי אויך 1 דאלאר אויף אויסגאבען אין צוזאמענהאנג מיט'ן אויפזוכען אייערע קרובים, אדער פריינד.

דאקומענטען פון אמעריקא.

איך וועל אייך אויסארבייטען פאר אייערע קרובים אין אמעריקא אלערליי פוילישע דאקומענטען און אפטען מיט די בעשטעטיגונג פון פוילישען קאנסול, ווי וועגען קויף און פערקויף, אלערליי בעפאלמעכטיגונגען א. ז. וו. אלעס וועט בעזארגט ווערען פאר א ביליגען פרייז און מיט די גרעסטע פינקטליכקייט.

אלערליי פערזיכערונגען.

איך האב אויך בעקומען די אגענטור פון אייניגע גרויסע פערזיכערונגס-געזעלשאפטען און בין דעריבער אין לאגע צו ערלעדיגען אלע אנגעלעגענהייטען אין צוזאמענהאנג מיט אלע פערזיכערונגען, ווי אויך אין בעזארגען נייע פערזיכערונגס-פאליסעס.

פערשרייבט אייך מיין אדרעס און שיקט איבער דעם אנאנס צו אייערע קרובים אין אמעריקא:

Gustave Eisner
1133 BROADWAY
New York, n. y.

אלע יודען

ערלעדיגען זייערע רעכטס-קאנסולטאנט-ארבייטען אינם לאנגיאהריגען קאמפעטענטען-ביורא

זינגער, זאכאדניא 36

פראנט, פארטער.

„ĆMIELÓW“

פארצעלאן, גלאז, קרישטאל, מאיאליק א. ד. ג.

לאדז, פּיעטריקאווער 81, טעל. 6-80

ס'זענען אנגעקומען ביליגע סערוויזען.

זונטאג, ד. 10. אפריל וועט דאס געשעפט זיין אפען פון 2 — 6 א זייגער אוונט.

24 Jahre bestehendes in bester Lage Posens sich befindendes Herrenartikelgeschäft, sucht sofort

tätigen aber stillen Teilhaber
mit 2—3 tausend Dollar.

Angebote an die Redaktion unter Chiffre „M. R. 5“ 1329

Dr. med. H. LEICHTER

קאנסטאנטינער 9, רוג זאכאדניא טעל. 49-66.

צאהן-כירורג

ספעצ. פון כיראַרגישע קראנקהייטען ווי שפּשוגקעס, גימפענס, רושפאלעס, ציגען-פיסטולעס א.ז.וו. נעמט אן פון 5-1½ און פון 9-8 אוו. זונטאג 2-11.

פאר 3 זל. עלעקטרישליכט אין שטוב

קען יעדער בעקומען אויפצוצאהלען וועכענטליך פער יעדען פּ.

פּ. לעוויץ, קאנסטאנטינער 58,

פראנט-פארטערע.

בעס. עלעקטרישע לאמפען און גאז-שאפּקעס מיט 25% ביליגער פון אנדערע. קאנצעסירט דורך דער לאדזשער עלעקטראווניע.

וויכטיג פאר דאמען!!!

מאכט אייך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די שענסטע היטע איבערארבייטעט אייך אויף געגליך נאר פאר **2.50 זל.** געדענקט די אדרעס: **23 זאוואדזקא 23** אין הויף, 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער. ווערען געמאכט זיידענע, שטרוי היטעל און פילץ-היטעל מיט זיידע אויך פילץ-היטעל אין אלע פארבען אין טראנספער נאר פאר **7 זל.** בעס. „TOБA“ אויספיהרונג

וויכטיג פאר הויז-בעזיצער

מיטגלידער פון דער קרעדיט - געזעלשאפט.

היינט, דאנערשטאג, 12 א זייגער מיטאג (פּעטערסקא 21) קען מען נאך בעקומען איינגאנגס-קארטען אויף דער היינטיגער אלגעמיינער פערזאמלונג פון דער קרעדיט-געזעלשאפט, צוליב דעם, וואס עס וועט בעהאנדעלט ווערען זעהר וויכטיגע פראגען ביז צו דער ענטשיידונג וועגען געבעטען אונבעדינגט צו קומען.

די פערוואלטונג פון צענטראלע הויז-בעזיצער-פעראיין פון דער שט. לאדז און לאדזער וואיעוואדזשאפט, פעטריקאווער 46.

פאדערט איבעראל

נאר פאטענטירטע

פעלד-בעטען

פערזעהן מיט דער פאבריקס-מארקע

Palma-Patent

פאר וועלכע מיר גאראנטירען.

אויך שטעלט אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניקעל-בעטען קינדער-בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער-ווענעלעך, הויכע קינדער-בענקלעך, שאטקאלדע און געבעטעטע מאטראצען. ביליגסטע פרייזען! • רעעלסטע בעהאנדלונג!

לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85.

לעטשניצע

17 זגערסקא 17, טעל. 16-33.

אלערליי קראנקהייטען ווערען עמפאנגען דורך ספעציאליסטען-דאקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אוונט. — מאסאזש, עלעקטריזאציע, פאקען-שטעלען, קינסטליכע בערגזונען-בעשטראלונגען, אימפונגען געגען שקארלאטינע.

אבאנעמענטס-פּרייז: פאר א חודש אין פוילען 3 זל., אין פראנקרייך און בעלגיען 20 פראנק, אין אמעריקא 1,35 דאלאר.
אנאנסען-פּרייז: פאר א מילימעטער-שורה פאר'ן טעקסט 16 גראשען, פרייטאג 24 גר., אין טעקסט 49 גר., פרייטאג 99 גר., נאכ'ן טעקסט 12 גר., פרייטאג [illegible] פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. אויספער דער שטאט — מיט 50% טייערער. פון די פרייזען נישט אראפגעגעבען קען ראבאט

Redaktor-wydawca: Z. Hambarski. Tłocznia H. i M. Hambarskich w Łodzi, Piotrkowska 16.